

मंगल

(मिं जुइगु खं)

मिदु अशुघुष

मंगल (भिं जुङ्गु खँ)

लेखक तथा प्रकाशक
भिक्षु अश्वघोष
भीम बिहार, नःघः काठमाडौं
फोन नं. ४२५९११०

प्रकाशक :

भिक्षु अश्वघोष

नःघ त्वा

काठमाडौं

बुद्ध सम्बत : २५५१

नेपाल सम्बत : ११२७

ईशवी सम्बत : २००७

विक्रम सम्बत : २०६४

१००० प्रति

(लिपा न्यमेसिनं छापेयाःसां ज्य)

कम्प्युटर लेआउट :

गोविन्द, रामकृष्ण लामिछाने व सुरेन्द्रकुमार राजथला

मुद्रक :

न्यु नेपाल प्रेस

प्रधान कार्यालय :

नक्साल, नागपोखरी, काठमाडौं

फोन : ४४३४८५०, ४४३४७५३

फ्याक्स : (९७७-१) ४४३३९२९

व्यापारिक कार्यालय :

शुक्रपथ, न्यूरोड, काठमाडौं

फोन : ४२५९०३२, ४२५९४५०

फ्याक्स : (९७७-१) ४२५८६७८

समर्पण

जि म्ह मफुबले जित ध्यबां गुहालि बिया बिज्यापिं
भन्ते, गुरुमा पित्त व उपासक उपासिका पित्त
न्ट्याबलेम्ह फया च्वनेमा धका
शुभ कामना याना फुकसितं
ध्व सफू सश्रद्धां समर्पित

जिगु थःगु खँ

जिं थःगु माँ भाय् नेवाभासं सफू मच्चयागु तःदँ दत धासाँ ज्यू । न्हापा अपो याना सफू छापे यानागु थःगु माँ भाय् नेवा भासं खः । नेवा मखुपिसं खँय् भासं (पर्वती भासं) बुद्धया शिक्षा छापे जूसा ज्यू धाइगु । छाया् धासा अपोसिनं बुद्धं कना बिज्यागु धर्म सीके फैं, थुइके फैं । उकिं खँय् भाय् बांलाक मसःसां नं खँय् भासं च्वया सफू छापे यानागु खः । खँय् भासं (पर्वती भासं) सफू च्वल धका गुलिं नेवा भाय् प्रेमीपिसं जित खँय् भिक्षु धाइगु । थये धाल धका तंमचाया । बरु न्हिले मास्ते वो । अज्ञानतां धागु धका करुणा चित्तं न्हिला च्वनेगु । नेवा भासं मच्चयागु छगू मेगु नं कारण दु । जिगु भाय् थौं कन्हेया नेवा भाय् नापं गाक्क पाः । अथे धयागु मिले मजू । छु मिले मजू धयागु जिगु नेवा भाय्या सफू ब्वनेबले थुइका काय्फु ।

थुगु सफूया नां मंगल (भिं जुइगु खँ) धका तया बिया । थुगु सफुती च्वंगु खँ नेपाल सम्बत् १९९९ साले अथे धयागु विक्रम सम्बत् २०५५ व २०५६ साले युवा बौद्ध समूहया पाखें सन्ध्या टाइम्स अखबारे सम्यक् चिन्तन धका तंसा पौ पिकाबले च्वयागु लेख संग्रह खः । तर भाय् भचा पाका बिया । अथे धयागु नेपालय् या थासे नेपाले, अबलय्या थासे अबले, वःगुया थासे

वोगु, यःगु या थासे योगु, नायःया थासे नायो आदि धका भाय्
हीका बिया । अझ जिगु भाय गाक्कं पाःनि । अलग च्वया च्वनेत
इलं मलागुलिं गथे खः अथे हे सन्ध्या टाइम्स यागु भाय् हे तया
बिया ।

काठमाण्डुं पिने च्वंपिं नेवातय्त ब्वने अःपुकेत नं जिं भाय्
हीकागु खः । थौकन्हे यागु नेवा भाय् उपत्यकां पिने च्वंपिं नेवा
तय्सं बोने मसः । नायः यात नाय धका ब्वनीगु । यक्व दु । थन
च्वयां साद्य मजू । मेगु छगू निगू सन्ध्या टाइम्से च्वंगु “उकुन्हु”
“ब्राम्हण” जितः यो मता । उखुनु बा उखुन्हु व ब्राह्मण जुइमाः
थे च्वं । थुगु बारे थनन्तुं दिके ।

थुगु मंगल सफूती मनुया जीवन भिनिगु खँ यक्व दु ।
बुद्धया पाले गुलि मनूत ताले मलागु खः आः नं उलिहे ताले
मलानि धयागु अनुमान याय् थाय् दु । पाठकवर्ग बांलाक ध्यान
तया ब्वनी धयागु भलसा दु । श्रद्धालु पिंसं जित दान बिया तगु
ध्यबां छापे यानागु खः । सकसितं भिं जुइमा ।

नेपाल सम्बत् गुंगाला
२०६४ भाद्र १८ गते

भिक्षु अश्वघोष
श्रीघ विहार नःघ त्वा
टेलिफोन - ४२५९९९०

<u>क्र.सं. विषय</u>	<u>पाना नं.</u>
१. मूखत नाप संगत मयायेगु	१
२. मां-बौया सेवा यायेगु नं मंगल	५
३. आकुल ब्याकुल मजुइगु ज्या यायेगु नं मंगल खः	१०
४. थःतिथिपित माने यायेगु नं मंगल	१४
५. दोष मलाइगु ज्या यायेगु नं मंगल खः	१७
६. न्वमिलु जुइगु व घमण्डी मजुइगु मंगल	२२
७. दुगुलिइ हे सन्तुष्ट जुइगु मंगल	२७
८. यानातःगु गुण लुमंकेगु मंगल	३२
९. सह यायेगु भन हे उत्तमगु मंगल	३७
१०. विद्वान जूथे शिल्प शास्त्र सयेकाः	४३
११. बांलाःगु खँ नं मंगल	४८
१२. दान बीगु नं मंगल खः	५३
१३. धर्मचर्या-धर्मआचरण यायेगु नं मंगल खः	५८
१४. अय्लाः त्वनेगुली संयमी जुइगु मंगल	६३
१५. पापकर्म तापाना च्वनेगु व पापकर्म मयायेगु नं मंगल	६८
१६. गौरव तयेमाः पित माने यायेगु मंगल	७३
१७. इले ब्यले धर्मया खँ न्यनेगु नं मंगल	७९

मूर्खत नाप संगत मयायेगु

नारकीय अर्थात कष्टमय जीवनया लँ त्वाःल्हाइगु कथंया भिंगु ज्या यायेगुयात मंगल धाइ । तर बुद्धया पाले. मनूतयसं मंगल छुकियात धाइ धयागु खँ मथूगु जुयाच्चन । छन्हु मंगलया बारे गोष्ठी जुल । छध्वःसिनं मिखां बांवांलाःगु स्वां खनीगु, पूर्ण कलश, प्वाथे दुम्ह मिसा खनीगु, बांलाःम्ह मचा खनीगु, धौ खनीगु इत्यादि मंगल खः धकाः धाल ।

मेगु छध्वःसिनं मिखां खनेवं जक मंगल व भिं जुइ मखु । सुथ न्हापां भिंभिंगु भजन कीर्ति न्यनेगु, भंगः पंछि हालीगु न्यने दइगु, भिंगु उपदेश न्यनेदइगु मंगल खः धकाः धाल ।

हानं मेगु छध्वःस्यां, मिखां बांलाःगु स्वयां व न्हाय्पनं न्यनां जक प्वाः जाइ मखु । मन नं याउँसे च्वनेमाः । उकिया लागी साःसाःगु नये दइगु, बांवांलाःगु वसः पुने दइगु, तिसां तिइ दइगु जुइमांः धकाः धाल । तर धात्थेगु मंगल छु खः धयागु खँ धाःसा क्वःछिइ मफुत । खूब वादविवाद जुल । ध्व खं दें न्यनावन । दरवारे थ्यंक नं मंगलया बारे वादविवाद जुल । अले ततःधंपिं विद्वानतयसं धाल - 'ध्व बारे गौतम, बुद्धयाथाय् वनाः न्यंवनेगु । वसपोलं गथे धाल, अथे स्वीकार यायेगु । सकलें सहमत जुल । भगवान बुद्धयाथाय् वनाः वन्दना यानाः धाल -

मंगल (भिं जुइगु खँ) ————— (१)

भो श्रमण गौतम । जिमि पुचले मंगलया बारे छलफल जुल ।
 छध्वःसिनं मिखां खनागु मंगल धाल, मेगु पुचलं न्हायपनं बांबांलाःगु
 न्यने दइगु मंगल, साक्क नये दइगु मंगल धाल । सुयागु खँ
 पाय्छि ?

बुद्धं धयाविज्यात - आम छिमिगु थःथःगु विचार जुल ।
 जिगु खँ व विचार न्यनेगु खःसा जिं कनाहये बांलाक ध्यान बिया
 न्यँ । मभिंपिनिगु संगत मयायेगु, भिंपिंज्ञानि पिनिगु संगत यायेगु,
 पूजा याये बहपिं, हने बहपिंत हनेगु मंगल खः । मखुपिनिगु संगते
 लात धायेवं मिखां न्ह्याक्व बांलाःगु स्वयाच्चंसां नं साक्क नया
 च्वंसां नं जीवन भिं जुइ मखु, मंगलया पलेसा अमंगल जक जुइ ।

सुयागुं जीवन भिनावोगु व स्यनावनीगु धयागु वं पासा
 यानाजूपिं मनूतयगु गुण स्वयाः वनी । संगत गुणं मनूत ला छु
 घाँय् सिमा आदि वनस्पति नं पाना वं धयागु बाय्लोजि शास्त्रं
 माने याः । ज्यापुतयसं वा पिइ धुंकाः लच्छि निला लिपा बुँइ
 घाँय् पुइ । छायाधाःसा घाँसं वामा स्यंका बिइ । साः फुकं घाँसं
 काइ ।

आः न्हापां मभिं म्हेसिगु संगतं स्वंमह मनूयागु खँ निं
 न्ह्यथने । बिम्बिसार जुजुया काय अजातशत्रु दुष्टमह देवदत्त
 धयाम्ह भिक्षुया संगतय् लात । देवदत्त धयाम्ह तसकं महत्वाकांक्षीमह
 दुष्टमह भिक्षु । बुद्धया ककाया काय जूसां नं बुद्धया किचले
 च्वनाच्चंमह जूसां बुद्धयात माने याःगु स्वयाच्चने मफुमह । बुद्धयात
 स्यानाः थः बुद्ध जुइ, अले माने याके दइ धकाः मखुगु मतिइ

तयाच्वंम्ह । अजातशत्रु राजकुमार नं वहे देवदत्तया संगतेलात
 देवदत्तं राजकुमार यात कुबुद्धि बिल- 'छ ल्यायम्ह जुइ धुंकल ।
 जिन्दगीया छुं ठिकाना मद्दु । उकिं छिभि अबुयात स्यानाः छ जुजु
 जु । बुद्धयात स्यानाः जि नं बुद्ध जुइ ।' तर देवदत्त असफल
 जुल । अजातशत्रु अबु स्यानाः जुजु जुइत सफल जुल । तर लिपा
 पश्चाताप जुयाः वें थें जुल । भगवान् बुद्धया संगते लानाः मन
 याउँकल । अजातशत्रुं देवदत्त मभिंम्ह धकाः थुइकाः लिपा भिंभिं
 ज्या यानायंकल, तर पंचमहापापया ज्या याःगुलिं व अजातशत्रु
 च्वय् थहां वने मफुत । वयात वया कायनं स्यानाबिल । ध्व जुल
 मखुम्हेसिगु संगतय् लानाः स्यंम्ह मनूया गति । उकिं बुद्धं
 धयाबिज्याःगु मभिंपिनिगु संगत मयायेगु मंगल खः ।

श्रीलंकाया छगू विहारे छम्ह मनुखँ मचानिसें भिक्षुपिनिगु
 किचले च्वनाः बुद्ध धर्म सयेके सिइके यात । वं मंगलसूत्र नं न्हिं
 न्हिं पाठ याना च्वनीगु । भिंनिदँ लिपा छँय् वन । ल्याय्म्ह नं
 जुल । व खुँत व दाखुँत नाप भुले जुल । इमिगु संगतय् लानाः व
 खुँ हे जुल । बैकं ध्यबा लिकयाहःम्ह मनूयात स्यानाः ४ लाख
 ध्यबा लुटे यानाकाल । पासापिं मभिंपिं लात । लिपा पासापिं नापं
 वयात नं ज्वना यंकल । इमित मृत्युदण्ड बिल । अले वया लुमंसे
 वल, 'जि भिक्षुपिंथाय् ब्वलंम्ह, मभिंपिं पासा नाले मज्यू धाःगु
 मंगलसूत्र नं कण्ठ वयेक पाठ यानाच्वनाम्ह' थौं जिगु प्राण
 वनीन । जि ला स्यनाभत्तु जुल । धवोचां तरकारीया सवाः मथू थें
 जुल । वं सीन्ट्यो थः गुरु भिक्षुयात थःगु पतनया खँ च्वया चिठ्ठी

च्वयाद्धवत । मखुपिनिगु संगते लानाः थौ जि नं थज्याःगु अमंगल
 लैपुइ लात । ब्वना तयार्थे भिक्षुपिनिगु संगत याःकथं न्हापांतुं
 होश तये माःगु । अथे मजुल । देवदत्तया संगतं अजातशत्रुयात नं
 अथे पश्चाताप जुल ।

अंगुलिमाल अहिंसकम्ह दाखुँ जूगु नं मभिपिं पासापिनिगु
 संगतं यानाः हे खः । उकिं पासा नालेबले बांलाक म्हसिइकाः
 जक पासा नाले माः । बुद्धं धयाबिज्याःगु दु, मभिपिं पासापिं
 प्यताजियापिं दु ।

- १) खालि ल्हातं वनाः पासा धायेकाः ठगे याइम्ह,
- २) आपते लाइबले पासायात म्हुतुं जक पासा धाइम्ह ज्या छुं
 याइ मखुम्ह,
- ३) भिं-मभिं वास्ता मयासे पासायात लय्तायेकेत जक खँ ल्हाइम्ह,
- ४) पासां मभिंगु ज्या याःसां बांलाःगु ज्या खः धकाः थम्हं नं
 हःपाः बिइम्ह अथवा पासायात मभिंथाय् यकिम्ह ।

बुद्धयागु मंगल विचार क्वातुगु, स्येल्लाःगु खनेदु । थुगु
 पत्ति मंगलया खँ बुद्धया पालंनिसे आतकं विद्वानतय्सं तकं थुइका
 कागु खने मदु । साधारण मनूतय्सं बांलाःगु स्वयेगु, बांलाःगु
 न्यनेगु व साक्क नयेगुयात हे मंगल धकाः थुइका च्वंगुयात बुद्धं
 तप्यंक खण्डन मयासे मखुपिनिगु संगत मयायेगु, भिंपिनिगु संगत
 यायेगु व हनेबहपिंत हनेगु मंगल धकाः कनाबिज्यात । थुकथं
 बुद्धया मंगलया विचाः न्यना विद्वान तय्सं मंगलया बारे वाद
 विवाद तोता पूर्वाग्रह नं तोता मंगलमय जीवन हनायंकल ।

मां-बौया सेवा यायेगु नं मंगल

बुद्धया धापू कथं मां-बौ हे महाब्रह्मा खः । छाया् धायेबले
भीत जन्म बिउपिं मां-बौपिं खः । अले हानं अति उत्तम गुण धर्म
चतुर्ब्रह्मविहार धयागु प्यंगू गुण धर्म मां-बौपिंके दु । व गुण धर्म
खः -

- १) मैत्री
- २) करुणा
- ३) मुदिता
- ४) उपोक्षा ।

थः मचा खाचाप्रति मां-बौया थुपिं प्यता गुण धर्म दु ।
मांया प्वाथे मचा च्वं वसानिसें मचायात छुं दुःख मजुइमा धकाः
न्त्योने लाःगु नइमखु, योयोथे सना जुइमखु । मचा प्वाथे दइबले
कडागु अय्लाः व वासः यक्व सेवन यात धाःसा प्वाथे च्वंम्ह
मचाया म्हुतुसि खरं जुइगु, र्वाज्यो जुइगु जुइयो । मामं मचा
प्रति मैत्री तइगुलिं प्वाथे दइबले योयोथे सनां जुइमखु । मचा बुइ
धुंकाः व मचायात नके त्वंके यानाः, चिकं बुकाः, खिच्व कयाः
बिचाः यानाः ब्वलंका तल । तुतिं चुइ फयेकाबिल । खँ ल्हायेगु,
नयेत्वनेगु, वसः पुनेगु, स्यनाः बिइपिं न्हापांयाम्ह गुरुपिं हे मां-
बौपिं खः । उकिं मां-बौपिं बुरी व बुरा जुल धायेवं काय

मंगल (भिं जुइगु खँ)

(५)

मृत्यायुपिसं नके त्वंके यानाः सेवा यायेगु कर्तव्य व मंगलया ज्या खः ।

बुद्धया शिक्षाकथं मां-बौपिसं यानातःगु गुणया पलेसा पुलेत नके त्वंके यानां जक मगाः । इमित धार्मिक लँपुइ तया बिइमाः, नुगः कय्कुंसा चकंका बिइमाः । नुगःस्याः पह दुसा अज्याःगु पहचह मदयेका बिइमाः । अथे याये फुसा जक पलेसा पुलागु व कर्तव्य पालन यानागु जुइ । उकिं सारिपुत्र महास्थविर अरहत् जुइधुंकाः प्राण त्वःता वने न्ह्यो मांयागु गुण लुमंकाः मांयागु मिथ्यादृष्टि तमप्यंतले कर्तव्य पुमवंनि धकाः मतिइ तयाः परिनिर्वाण (सीन्ह्यः) जुइ न्ह्यो छँय् निं बिज्यात । तःधंपिं जुजुपिं व मंत्रीत वयाः सारिपुत्रयात पूजा वन्दना मान याःवोगु खनाः मांम्हेसिया मन हिल । मखुसा थःकाय् सारिपुत्रयात कुल नाश याःवोम्ह अलछिनाःम्ह धकाः ब्वो बिया च्वनीम्ह खः । सारीपुत्रयात ततःधंपिसं वन्दना आदि यानाः सम्मान याःगु खनाः थः काय सारिपुत्र हने बहम्ह जुल धकाः सिइकाः वया माँ बुद्धया शरणे वन । अनं लिपा तिनि सारिपुत्र परिनिर्वाण जुयाबिज्यात । अथे धयागु प्राण त्वःता बिज्यात ।

मां-बौया गुण अनन्त दु । मां-बौया गुण म्हसीकेत थःपिं नं मचाया मां अबु जुया स्वयेमाः धकाः धाइ । अजातशत्रुं गुण मसिउ । राज्यया लोभं थः बौ बिम्बिसार जुजुयात स्यानाबिल । लिपा थः काय् छम्ह बूबले तिनि बौया गुण लुमना वल । मचा प्रति मतिना जूवले लुमन, जि बूबले नं जिमि अबु गुलि लय्ताः जुइ ।

बुद्धया पाले छम्ह मनुखं कलाःयागु खँ न्यनाः मांयात
 पितिनाः फल्चा बाय् यानाः फ्वनाः फ्वनाः नयेमायेका बिल ।
 मांम्हं 'धर्म धयागु मंत । मांयात पितिनाः काय व भौया आनन्द
 जुल हँ । धर्म मंत, धर्मयात श्राद्ध यायेमाल' धकाः हाला च्वंबले
 मेम्ह छम्हस्यां 'अय्सा छिमि काययात स्याना बिइ न्है' धाःबले
 वया काय प्रति माया वनाः मामं धाल 'स्याये छता मते बा ।'
 अथे माया वंबले गथे धर्म सित धयागु ले ।'

थुखे काय्या नं काय छम्ह बुल । अले साप लय्ता नं वल
 मांया गुण नं लुमनाः पितिना छ्वयाम्ह मां मात्तु मालाः क्षमा
 फ्वनाः छँय् हयाः नके त्वंके आदि यानाः सेवा यात । अले व छँय्
 मंगल जुल ।

मेम्ह छम्हेस्या नं वुरिम्ह मां दु । वया कलाः व्याहा याना
 हल । कलाम्हं 'बुरिम्ह माजु नाप हना च्वने मफु । छुखे च्वने नु'
 धाःबले भाःतम्हं धाल - छ ल्यासे तिनि । छंत न्ह्याम्हस्यां व्याहा
 याइ तिनि । जिं जिमि मांयात त्वःते फइमखु, वुरिम्ह मांयात दुःख
 जूगु स्वया च्वने फइमखु । छ च्वने म्हाःसा छं न्ह्याःथाय् हँ
 थथेधाबले सुम्क छँय् मिले जुयाः च्वन । अले मंगल जुल ।

मचा बुसेंनिसें मचायात छुं दुःख, भय मजुइमा धकाः मां
 बौ निम्हस्यां नं अतिकं बिचाः यानाच्वनी । मचा म्हां मफइबले धं
 हे मद्यंसे पीर कयाच्वनी । मचायात दुःख जुइबले करुणाचित्तं
 नुगः मछिंकाः दुखी जुयाच्वनी । थः मचाखाचातय् दुःख व ल्वय्
 जुल धाःसा माःगु तक दुःख सिइत थःपिं तयार जुयाच्वनी ।

भीथाय् हे जूगू छगू घटना न्ह्यथने । छम्ह मिसाया थःम्ह्याय् तच्चकं म्हं मफुत । उलि जक मखु, उई पह वयाः फुक्कसित ग्याक ग्याक ब्वो जक बिया च्वनीगु । थः माँयात नं वं ब्वो जक बिइगु जुयाच्वन । मेपिं छेंय् स्वःवइपिसं धाइ - थ्व ल्वय् जूम्ह म्वाइ मखुत । तर मांम्हेसिया विश्वास दु - म्ह्याय्या ल्वय् लाइ हे तिनि । मांया म्ह्याय्यात माया वं, दिक्क मचासे सेवा याना हे च्वन । स्वदँ प्यदँ लिपा मामं म्ह्याय्यात मैत्री चित्तं, करुणा तथाः सेवा यानाः ल्वय् लायेकां हे त्वःतल । थः म्ह्याचं न्ह्याक्व ब्वो बिउसां कुमचासे सेवा यानाः म्ह्याय्या ल्वय् लायेकाबिल । उकिं जिगु मनं व मां जूम्हेसित न्ह्याबलें सुवाः बियाच्वना । मां धयाम्ह धात्थें तःधंम्ह खः ।

अथे तःधंम्ह खःसां बुद्धया पालं निसें मांया गुण मसिउपिं नं दु । थौकन्हे छु जुयावोगु, खः मस्यु, गज्याःगु संस्कृति दयावोगु खः मस्यु मां बौपिसं काय म्ह्याय् स्यानाहल, अथे हे काय म्ह्याय्पिसं नं मां-बौ स्यानाहल ।

भीथाय् बांलाःगु संस्कृति छगू दु । मां-बौ व मचाखाचातय् दथुइ माया ममता ल्यंका तयेत, अथवा मांबौया गुण लुमंका बिइत दच्छया छक्वः बौया ख्वाः स्वयेगु व मांया ख्वाः स्वयेगु दिं दयेकातल । थ्व छगू बांलाःगु चलन खः । थुकिया महत्व अप्वः यानाः बिया छ्वये धुंकूपिं म्ह्याय् मस्तय्सं थू । साक्क नसा जोरे यानाः साःसाःगु मरिचरि ज्वनाः मां-बौया ख्वाः स्वो वइ । अब्ले मां-बौया नुगः साप चकनी, मन याउंसे च्वनी । काय्

मृत्याय् बुडका तथा थें मां-बौया लयता वड ।

अजातशत्रुया घटना छगू हानं लुमंके त्यना । अजातशत्रुं थः मांयाके न्यन - मां । जित मचाबले जिमि अबुं गुलित माया याः । अले मांम्हेस्यां धाल - छ मचाबले छं लहाःया पतिंचाय् मसांकै वयाः पाके जुयाः स्यानाः छ साप ख्वयाच्वन । छं अबु बिम्बिसारं छंत मुले तथाः हय्येका च्वन । तर छ भं भं तसकं ख्वयाच्वन । छ ख्वःगु दिके मफयाः माया व करुणा वनाः कै दुगु पतिंचा म्हुतुं चुचु प्यानाच्वन । अले व पतिंचाय् च्वंगु कै तज्यानाः न्हि फुकं छ्यालब्याल जुल । अबले छं अबु बिम्बिसार जुजु राजसभाय् बिज्यानाच्वंगु जुयाः न्हि ल्हवये मछिनाः घुतुका छवत । छतिं घमचासे घुतुका छ्वःगु करुणा चित्तं खः । छं अबुया गुण ल्वोमंकाः राज्य लोभं स्यानाः छ नरपशु जुल ।

बुद्धं धयाबिज्याःगु दु - थःगु छँय् हितैषी पासा धयाम्हे हे मां खः । 'माता मित्तं सके घरे' थःगु छँय् पासा हे मां खः । उकिं मां - बौया गुण लुमंकाः काय मृत्याय्पिसं सेवा यायेगु त्वःते मजिउ । मां-बौया सेवा यायेगु नं मंगल धकाः बुद्धं धयाबिज्याःगु नृत्याब्बे लुमंके बह जू ।

आकुल ब्याकुल मजुइगु ज्या यायेगु नं मंगल खः

कचवं पिहां मवइगु कथं ज्या यायेगु मंगल । ध्व विशेष
गृहस्थतयगु नितिं भिं जुइगु खँ खः । अथे ला प्रव्रजित भिक्षु
भिक्षुणीपिंत नं लागु जू वं । छायाधाःसा त्यागीतयसं नं अनेक
प्रकारया ज्या यायेमालीबले खँ ल्हायेमालीबले ढंग दयेक याये
सयेकेमाः, तर धन विशेष लजगाः यानाः जीविका याइपिनिगु
बारे खँ पिहां वइ । गृहस्थत सकलें धयार्थें लजगाः दयेकाः ज्या
यानाः जीविका हनेमाःपिं । उकिं ज्या धयागु लिपा कचवं
पिहांमवइगु ज्या याये माः, अले जक मंगल जुइ । गृहस्थतयसं
याइगु ज्या अप्वः यानाः बुँज्या खः । अनं लिपा व्यापार, दँकःमि,
सिँकःमि, लुँकःमि, कुमाः आदि ज्या खः । कर्मचारी ज्या नं खः
मनंतुना थें फल ल्हातय् मलाइगु, जस मदइगु ज्या आकुल कचवं
दुगु ज्या खः । निर्दोष ज्या यायेगुयात आकुल मजुगु ज्या धाइ ।
निर्दोष ज्या धयागु अय्लाः, शस्त्र हथियार मिइगु, जिव मिइगु,
दासया लागी मनु मिइगु, हिंसाया लागिं पशु मिइगु ज्या मयायेगु
खः ।

धन बुँज्या बारे छता खँ सिइका तयेमाःगु दु । बुँज्या
याइपिं ज्यापुतयसं धाइ - बुँ पालेबले कीचात सी । उकिं बुँज्या

यायेबले पाप लाः, ध्व निर्दोष ज्या मखु धकाः । ध्व ज्ञां मदुगु खँ खः । बुँज्या यायेगु धयागु की स्यायेगु चेतनां व मनंतुनाः मखु । देशयात मदयेक मगाःगु अन्न उत्पादन यायेत व मनूतयूत उपकार जुइगु ज्या खः बुँज्या । थन उपकार यायेगु चेतनाया खँ खः । की स्यायेगु मंखु ।

ज्या यानाः जस मदइगु बा स्यनीगुया कारण स्वता दु -

- १) पाय्छि इले ज्या मयायेगु,
- २) बांलाक मनं खनाः ज्या मयायेगु
- ३) अत्सि जुइगु, अस्यो जुयाच्चनेगु

- १) आकुल ब्याकुल मजुइकेत पाय्छि इले ज्या यायेमाः ।
- २) होश तयाः मनं खना ज्या याये सकेयेगु
- ३) मेहनत व उत्साह यानाः ज्या यायेगु कुतः यायेगु ।

ज्या स्यनीगुया मेगु नं कारण दु -

- १) म्हितेगुली भुले जुइगु, थुकी भुले जुलकि याये माःगु ज्या ल्वोमनी ।
- २) खँगुलु जुइगु - थःगु पुरुषार्थया वयान व खःगुं मखुगुं खँ ल्हायेगु बानि जुलकि ईब्यो वंगु चाइमखु, न्यनाच्चंपिनि यो मयो धयागु नं चाइ मखु, अले ज्या छुं मजुइगु ।
- ३) जू म्हितेगु - छक्वलं तःमि जुइगु स्वतलें छँ बुँ इवाँय् जुइ ।
- ४) नयेगुली आशाकृति जुइगु । साक्क नयेगु मात्तु मालाजुजुं ज्या यायेगु छखे लाः वं ।

५) मिसागुलु जुइगु । मिसानाप भुले जुल कि मेगु छुं कल्पना वइ मखु । मोहले लाना: ज्या फुक्कं ल्वोमनावनी ।

६) अय्ला:गुलु जुइगु । अय्ला त्वने मधुंतलेयात ज्या याइमखु । त्वनेधुंका: नं वेंपह पिकया: हालाच्वनी । अय्ला: मात्तु मालाच्वंतले ज्या छखे लाइ । ल्वाना जक च्वनी ।

नये धुनेवं, नये न्ह्यो गनं वने न्ह्यो, गनं वनावये धुंका:
ज्या याइमखुपिं सफल जुइमखु

बुँज्या याइपिसं ईव्यो कथं बुँ पाला: पुसा पिइमा: । ल:
बिइमा: । घाँय् पुइमा: ।

ब्यापार याइपिसं नं मनूतय्त गज्या:गु चीज मा:, गन गज्या:गु वस्तु मालाच्वंगु दु, छु वस्तुया अभाव, छु व चीज अन यंका: मिइमा: । गुलि भावं न्यानागु ख: लुमंका: गुलि भावं मिइमा: धयागु लुमंका: ध्यान तया: बेपार यायेमा: । चिकु मधासे, तांन्वो मधासे मेहनती जुया: सामान कयाहया: ज्या यायेमा: ।

पालि साहित्य ब्वनेबले चुल्ल सेठी धयाम्ह छ्महस्यां सीम्ह छुँ भौचा लहिना त:म्हेसित मिया: उत्साह याना: ज्या यायां गरीबम्ह सेठ जुल । छुँ मिया: च्याग: ध्यबां घाँय् न्याना: सलजवा:तय्त मिया:, साख:ति दयेका: मिया:, लिपा सेंठ जूगु खँ पालि सफुलिइ न्ह्यथनात:गु दु ।

ज्या यायेबले तसकं चिकु, तसकं तांन्वो, तसकं न्ह्यथ्या:नि,

तसकं लिबात धकाः ज्या मयासे च्वंसा न्ह्याब्ले आकुल ब्याकुल
जुइका च्वनेमाली । अले जीवन मंगलमय जुइमखु ।

खँ ल्हायेबले नं यइपुक खँ ल्हाये सयेकेमाः । नाइक खँ
ल्हायेबले मनूतयुगु छाःगु मन नं क्यातुया वं । थुगुपति गुण ध्व
लेख च्वयाच्चंम्हेसिके हे म्दु धाःसां जिउ । भचा मिले मजूगु खँ
न्यनेबले नाइक लिसः बिइगु धयागु म्दु । जोश वइ, अले
भोक्कि पहलं खँ पिहांवइगु, अले आकुलव्याकुल जुयाच्चनीबले
मंगल मजू ।

मंगलया बारे लेख ला च्वयाच्चना, तर ज्या यायेबले व खँ
ल्हायेबले मंगल जुइक याये मसः । सिँकःमिया स्वाहाने भ्वाथः
धकाः थज्याःगु हे खँयात धाइगु खः ला । उपदेश बिइगु व लेख
च्वयेगु अःपुथें व्यवहारे छ्यले उलि अःपू मजू । अथे खःसां बुद्धया
मंगल शिक्षा बरोबर न्यनाः कनाच्चनेबले जीवन मंगल यायेत
तिबः बिउ थें च्वं । ध्व अभ्यास यायेमाःगु खँ खः ।

थःथितिपिंत माने यायेगु नं मंगल

मनू सामाजिक प्राणी खः । सुं नं मनू याकःचा च्वने फइ मखु । करपिनिगु ग्वाहालि कयाः जक म्वाना च्वने फइ । उकिं मेपिंत उपकार याये फयेके माः । परस्पर सहयोग व सहानुभूतिं जक समाज धस्वाना च्वने फइ । उकिं थःथितिपिंत नके त्वंकेगु भीगु कर्तव्य खः । अले थःथितिपिसं नं भीत ग्वाहालि बिइ । थःथितिपिं मदइबले अनाथ जुइकाः च्वनेमाली । आः थःथितिपिं धयापिं सु ? थ्व नं सिइका तयेमाः । न्हयगू पुस्ता तक सम्बन्ध दुपिं मा-बौपाखें वोपिं हि-सम्बन्ध दुपिंत थःथिति धाइ । नके त्वंकेगु जक मखु आपत जुइबले ग्वाहालि बिइगु नं थःथितिपिंत माने मयायेगु ग्वाहालि मबिइगु मखु । बुद्धं धयाबिज्याःगु दु - विस्सासा परमा ज्ञाति अर्थात विश्वासीपिं हे थात्थेंया थःथिति खः ।

गौतम बुद्धं धयाबिज्याःथें थःथितिपिंत माने यायेबले प्यंगू अगतिं बचे जुइमाः । अथे धयागु पक्षपातं, द्वेषभावं, भयया कारणं व मोहया बसे च्वनाः थःथितिपिंत माने याये मजिउ । कर्तव्य भाःपा माने यायेमाः । छता खँ दु - इज्जत वंक बांमलाःगु ज्या याइम्ह जूसा थःथिति धकाः नालाकाये मछिं । तर बौद्ध नीतिकथं दुम्हेसित नं मदुम्हेसित नं ग्वाहालि बिइमाः थये धकाः विशाखा मयूज्यात वियाछ्वःबले वया अबुं शिक्षा व अर्ति बिउगु दु ।

थःथितिपिंत उपकार यायेगु धयागु पशुं नं याः धयागु खँ
कुकुर (खिचा) जातकं सिइदु । क्व व माकःतयगु चरित्रं नं थ्व
खँ पुष्टि याः ।

बोधिसत्व चर्या स्वंगू दु :- अत्तत्थ चरियां (आत्मार्यचर्या)
थःगु हित जुइगु चर्या, जातत्थ चरिया (थःथितिया हित जुइगु
चर्या) थुकी थःथितिपिंतमाने यायेमाःगु हित उपकार यायेमाःगु
खँ दुध्यानाच्चंगु दु ।

विडुढभ कोशल जुजुं वया मांम्ह दासीपुत्री छले यानाः
वया अबुयात बियाहयाः वयात दासीपुत्र धकाः जाति भेद तथा
व्यवहार यात धका तं पिकयाः बदला काये धकाः वोबले बुद्ध
लँय् दथुइ निभाले फ्यतुना बिज्यात । बिडुढभं खनाः थुखे सिमाया
किचले च्वाँबिज्याहुं धाःबले जितः थःथितिपिनिगु किचः हे सिचुसे
च्चं धयाबिज्याःबले विडुढभ शाक्यत नाप मल्वासे लिहांवन ।

शाक्य व कोलियतय् दथुइ लःया बारे ल्वापु जूवले नं
लखय् दथुइ च्वनाः बुद्ध थःथितिपिसं हि बाः वयेकीन धकाः रक्षा
यानाः बिज्यात । लःया मू आपाः ला कि हिया मू आपाः धकाः
बुद्धं न्यंबले हिया मू आपाः धाल । अथे खःसा खँ ल्हानाः लः इना
काये जिउथाय् छाया ल्वानाः हि बाः वयेकेगु धकाः बुद्धं धाःगु खँ
न्यनाः थः थितिपिं मल्वात, बचे जुल ।

मेपिनिगु ग्वाहालि म्वाःपिं सुं मदु । यक्व विद्वान जूसां जुजु
जूसां करपिनिगु ग्वाहालि मा हे माः ।

ध्यबा मदइबले नं थःथितिपिं सुं मदया वने यो । श्रीलंकाय्

मां व म्ह्याय् निम्ह दु । इपिं गरीब जूगुलिं इमित थःथितिपिंसं
वास्ता मतल । लिपा छन्हु इमित प्यंगू लाख ध्यवा चिठ्ठा
लात । अले थःथितिपिं ग्वाः ग्वाः दत । ब्याहा याये धकाः
ल्याय्म्हत नं ग्वाः ग्वाः वल । ध्व न्यय्दँ (५० वर्ष) न्ह्योयागु खँ
खः । उकिं ध्यबा हे थःथितिपिं जुयावल । ध्यबा हे संसार
जुयावल । अथे खःसां बुद्धया विचार कथं ध्यबा मदुसां नं थःथितिपिंत
शारीरिक व मानसिक उपकार याये फुसा थःथितिपिं तापाइ
मखु । ज्या यानाः ग्वहालि बिइगु । मुदिता चित्तं अथे धयागु
थःथितिपिनि जियावोगु भिनावोगु, उन्नति जुयावःगु खनाः लसता
प्वंकेगु, पह दुसां नं थःथितिपिं तापाना वनी मखु । उकिं चिकिचाधंगु
गल्लि जूसां नं, भ्वछिसितं भ्वय् मधाः धकाः तं चाये मजिउ ।

कस्सच्चया न विज्जन्ति - दोष मदुपिं सु जक दु ?

कस्स नत्थि अपागतं ? अपराध मयाःपिं सु जक दु ?

सच्चेपि सन्ते विवदन्ति, खिप्पं सन्धीयरे पुन,

बाला पुत्तवाव भिज्जन्ति न ते समय मज्झगु ।

अर्थ- यदि छुं जुयाः सत्पुरुषत ल्वानाः भेद जूसां याकनं
मिले जू । मूर्खत भेद जुल कि याकनं मिले मजू । गथे कि :
चाथल तज्यात कि हाकनं मिले मजुसे च्वंच्वनी ।

भीगु समाजे थःथितिपिं निगित निगित खँय् नं ल्वानाः
चाथल तज्याः थें मिले मजुसे च्वनेगु बानि दु । यरगु थजु बुद्धं
कनाबिज्याःगु थःथितिपिंत माने यायेगु व नके त्वंके यानाः सेवा
यायेगु मंगल धयागु बांलाः जू ।

दोष मलाइगु ज्या यायेगु नं मंगल खः

यंच करोति कायेन - वाचाय उद चेतसा ।

तं हि तस्स सकं होति - तं च आदाय गच्छति ॥

अर्थ- गुम्हेस्यां शरीरं छुं ज्या याइ, म्हुतुं खँ ल्हाइ, मनं विचाः याइ व हे वयागु ज्या जुइ । व हे कर्म वं ज्वना वनी ।

थम्हं यानागु ज्या भिंगु खःसा व भिं जुइ, मभिंगु यात कि मभिं जुइ, चाहे गृहस्थी जुइमा, चाहे प्रव्रजित भिक्षु जुइमा । दोष मलाइगु ज्या यायेगु छगू तःधंगु वरदान खः, आशीर्वाद खः । थम्हं न्ह्यागु ज्या याःसां थःत नं मेपिंत नं छु हानि व अहित मजूसा व हे निर्दोष ज्या जुइ ।

इमान्दारी पूर्वकं न्ह्यागुं ज्या याःसां नं निर्दोष जुइ फु । अथे खःसां नं पालि सफुलिइ दु थें बुद्धं कनाबिज्याःथें बुज्या यायेगु गृहस्थीपिनि लागी निर्दोषगु ज्या खः । आखः ब्वंकेगु शिक्षकया जीवन नं निर्दोष खः । तर थौकन्हे स्कूले बांलाक आखः मब्वंकुसें छँय् छँय् ट्यूसन ब्वंकेगु नियतं ध्यान मबिसे ब्वंकेगु निर्दोष जीवन जुइ मखु । ल्वगिया सेवा वासः यायेगु नं निर्दोष ज्या खः । तर थुकी नं अपवाद स्वरूप अस्पतालय् बांलाक वासः मयासे नर्सिड होम चायेकाः ल्वगित थःथाय् साला कायेगु चलनं डाक्टरया ज्या नं निर्दोष, मजूया बल । बुद्धया पाले नं द्वंक

मंगल (भिं जुइगु खँ) ————— (१७)

ज्या याइपिं दयाः मखा जुइ बुद्धं मट्टक ज्या यायेगु नं मंगल धकाः
उपदेश बियाबिज्याःगु । भिक्षुपिनिगु ज्या नं निर्दोष मजुया वल ।

- बुद्धया शिक्षा कथं क्वय् च्वंगु न्याता प्रकारया व्यापार
त्वःताः मेगु फुकं निर्दोष ज्या धैगु खने दु :

१) शस्त्र अस्त्र व्यापार (कालबिल यायेगु ज्या)

२) प्राणी मिइगु दासया लागी मनु मिइगु

३) पशु स्थानाः ला मिइगु

४) अय्लाः मिइगु (मावक पबार्थ मिइगु)

५) बिष मिइगु ।

थन बुँज्या याइपिंत मछिंगु छता पशु मिइ मजिउ धाःगु नं
खः । अप्वः यानाः बुँज्या याइपिं ज्यापु (कृषक) तय् पशुपालन
यायेगु छगू प्रमुख ज्या खः । च्वलेचा लहिना तइपिनि दुगुचा
बुइकल कि छु यायेगु धयागु न्ह्यसः दु । खा लहिना तइपिनि नं
मछिना वल । ज्या मछिंगु छता अय्लाः मिइ मजिउगु नं खः ।

आलोचकतयगु धापू कथं पशु मिइ मजिउ धाःगु थासे
दासया लागी मनु मिइ मजिउगु धाःगु खः । लिपा वयाः पशु मिइ
मजिउ धैगु खँ दुध्याकल । न्हापांसिं आतकं मनु मिइगु धयागु
तःधंगु दोष दुगु ज्या खः । अय्लाः मिइगु नं निर्दोषगु ज्या मखु ।
थुकथं स्वयंबले शुद्धिं बुद्धमार्गीत मालेत थाकुइ थें च्वन ।

थन भीत माःगु मूखँ मनूतयगु पुचले च्वनेबले सुयातं
दुःख जुइगु, भंगः लायेगु, ठगे यायेगु ज्या मयायेगु खः । इमान्दारी
जुइगु व विश्वासपात्र जुइगु निर्दोष ज्या जुइ थें च्वं । पुश सिबें

मनू गाक्कं मू वं । मानव समाजयात मभिं जुइगु ज्या मयायेनु ।
 अप्वसित भिं जुइगु ज्या यायेनु । बुद्धं बहुजन हिताय बहुजन
 सुखाय ज्या यायेगु भिं धकाः धयाबिज्याःगु खः । सर्वजन हिताय
 धकाः धयाबिमज्याः । फुकसितं हित जुइगु ज्या बांलाः जू तर
 थ्व असम्भव खः । आदर्श सिबे व्यवहारिक जू मजू बिचाः यायेगु
 बांलाः जुइ । निःस्वार्थ जुयाः ज्या यायेफुसा न्ह्यागु ज्या नं
 निर्दोष जुइ फु । छाया धाःसा बहुजनया हित व सुखया लागी
 धकाः मतिइ तयेबले दोष दइ हे मखुत ।

पालि सफुलिइ दुगु छगू घटना लुमंसे वो - मघ धैम्ह
 माणवकं अर्थे सितिं वनाच्चंगु माथं मवंगु जग्गा माथं वंकाः सफा
 सुग्घर यानाच्चन । वया पासापिं वयाः न्यन - छु याना च्वनागु ?
 मघ माणवं लिसः बिल - थ्व जग्गा माथं मवना च्वन । गनं
 द्वम्ब्वः थहां वः, गनं गाः वं, उकिं थ्व जग्गा माथं वंसा ज्या छिनी,
 ज्या वइ धकाः माथं वंकाच्चनागु । पासापिसं नं ग्वाहालि याः वल,
 थ्व बांलाःगु ज्या खः धकाः । बगीचा नं दयेकल, लँ नं दये-कल,
 बुंगाःचा पुखू आदि नं दयेकल । यक्वसिगु ग्वाहालि दुबले याउँक हे
 ज्या जुयावन । थुकिं छु जुइ धाःबले मघया विचार कथं इन्द्र जुइगु
 ज्या धकाः लिसः बिल । इन्द्र जुइगु खयेमा मखयेमा थन ज्या
 बांलाःगु खः धयागु भीसं स्वीकार यायेमाः ।

छक्वः गौतम बुद्धयाथाय् वनाः छम्हेंस्यां न्यन -
 केसं दिवा च रत्तो च सदा पुञ्जं पवड्ढति,
 धम्मट्ठा सीलसम्पन्ना, के जना सग्गामिनोति ?

भाव अर्थ - सुनां छु ज्या या:सा चान्हं न्हिनं पुण्य (धर्म)
बढे जुइ, गज्या:पिसं छु ज्या या:सा धर्म या:सा, सदाचारजूसा
स्वर्गीय जीवन हनिइम्ह जुइ ?

बुद्धया लिसः खः -

आराम रोपा बन रोपा, ये जना सेतु कारका
पपंच उदपा नं च, ये बदनति उपस्सयं ।

भावार्थ- स्वांमा पिनाः बगीचा दयेकीपिं, सिमा पिनाः
जंगल बढे याइपिं, खुसि पुला वनेत ताँ दयेका बिइपिं, लः त्वनेत
बुंगाः व तुं दयेका बिइपिं लँय् जुइपिंत त्यानु लंकेत फल्चा दयेका
बिइपिं दत धाःसा -

तेसं दिवा च रत्तो च, सदा पुञ्जं पबड्ढति
धम्मट्ठा सील सम्पन्ना, तेजना सग्गगामिनो ति

भावार्थ - इपिं मनूतय् चान्हं न्हिनं पुण्य बढे जुइ, इपिं हे
धर्मय् आस्था दुपिं व सदाचारी जुयाः स्वर्गे थ्यपिं जुइ ।

(संयुक्त निकाय)

थन छु खँ पिहां वल धाःसा निर्दोष ज्या जक मखु, गुगु
ज्या यानाः थःत नं आनन्द मेपिंत नं उपकारया ज्या धकाः बुद्धं
कनाबिज्याःगु खँ न्यीन्यासः दँ न्हापा धयाबिज्याःगु खँ आतक नं
न्हू हे तिनि । निर्दोषपूर्ण ज्या धकाः धया बिज्याःगु खँ पर्यावरण
सुरक्षा व संरक्षण जुइगु खँ नं पिहांवल । थौकन्हे लःया हाहाकार
बले तुं व बुंगाःया महत्व पिहां वल । भीथाय् दुगु तुं नापं

(२०) ————— मंगल (भिं जुइगु खँ)

ल्हानाछ्वत । शुद्ध लः त्वःताः मलमूत्र ल्वाकज्याःगु लः त्वनेगुली
भुले जुल । अज्याःगु लः हे दुर्लभ । उकिं भीपिं जानाः तुं दयेके
फुसा निर्दोष ज्या जुइ ला ?

च्वय् न्ह्यथनागु मघ माणवयागु निर्दोष ज्या यात अनया
मुखिया वा द्वारे बांलाःगु मिखां मस्वल । व ला मनूतय् पाखें
अय्लाः व साक्क नयेगु जक आशा यानाचवनीम्ह । थौं कन्हेयागु
भासं धायेमाल धाःसा कमिशन नइम्ह जुयाचवन । मघ माणवक
व वया पासापिनि पाखें छु नये मदुबले माथं वंगु जमीन थम्हं
कयां जक मगानाः इमित खुँ बदमास धकाः पाःयानाः इमित
जुजुया पाखें सजाँय बिइकल । लिपा इपिं इमान्दारपिं व भिंगु
निर्दोष ज्या यानाच्वंपिं खः धयागु थहरे जुयाः जेलं मुक्त जुल ।
बडा हाकिमयात सजाँय बिल । जीवन सुखी जुल । निर्दोष
जीवनया अन्ते अवश्य भिंगु फल दइ ।

Dhamma.Digital

क्वमिलु जुइगु व घमण्डी मजुइगु मंगल

थुगु पत्ति बुद्धया मंगल शिक्षा जीवने तसकं शान्ति दइगु खँ जुल । थौकन्हे छँय् छँय् व विहार विहारे थः मां बौ व थः गुरुपिनि प्रति आज्ञाकारी जुइगु क्वमिलु जुयाच्चनेगु गुण धर्म उस्त खने मदयावल । ध्वयां न्हापायागु मंगलया खँ नं गौरब तयेगु नं उथें उथें च्वंसां थुगु पत्ति अदप तये मसःगु व घमण्डी जुइगु । जि थें सःम्ह सु दु, जिं थें ज्या याये फुम्ह सु दु धयाथें अहंकार दयावःगुलिं क्वमिलु पह व आज्ञाकारी जुइगु गुण धर्म भन भन हे खने मदयावःगु खनेदु ।

सारिपुत्र महास्थविरया चीवर च्वः छच्चः बैय् लुत । मचाम्ह श्रामणेर छम्हेस्यां धाल - भन्ते, चीवर बैय् लुत । अबले वसपोल सारिपुत्र महास्थविरं छ मचाम्ह जूसां छं जितः द्वंगु क्यनाबिल छंत सुभाय् नं बिइ, नमस्कार नं याये धयाबिज्यात ।

ईर्ष्या दुपिं भिक्षुपिसं सारिपुत्र महास्थविरयात अग्रश्रावक पदवी बिल धकाः नुगः मुइका च्वन । छम्ह भिक्षु ला न्हयाब्ले सारिपुत्र भन्तेया द्वंगु मालेत लिउ लिउ हे जुयाच्चन । छन्हु सारिपुत्र भन्तेया चीवर पुंबले चीवर लिउने च्वंम्ह भिक्षुया ख्वाले लात । 'आय्या । जितः सारिपुत्रं न्यतालय् दाल धकाः हालाः बुद्धयाथाय् वनाः धाः वन ।

सारिपुत्रं गौतम बुद्ध यात धयाबिज्यात - जिं थौतक सुयातं दयागु मचाः । जि ला न्यकू मदुम्ह दोहँ थें, वा तोथुला तःम्ह सर्प थें, पृथ्वी न्ह्याक्व फोहर वांछ्ववये हःसां सह यानाच्चनी थें जिं सुयातं द्वेषभावं मतया । घमण्डी मजुसे फुकसितं समान व्यवहार यानाः जीवन हनाच्चना धयाबिज्यात । थुकथं क्वमिलु जुइगुयात पालिभासं 'निवात मंगल' धाइगु खः । मेकथं धायेमाल धाःसा निहत मानी व आज्ञाकारी जुइगु व क्वःमिलु जुइगु मंगल खः । थुकिया पाय्छि अःखः अहंकार दइगु तःधंछु जुइगु तःधंगु दोष खः । उकिं हे खइ बुद्धं भिक्षुपितं धयाबिज्याःगु - अहंकार छगू त्वःतेफुसा अरहन्त यानाबिइगु जिम्मा जिं काये । मेमेगु पापकर्म यायेबले तत्काल फाइदा खनेदु लिपा बेफाइदा जूसां । ध्व अभिमान धयागु आः नं लिपा नं फाइदा मदुगु, मभिनीगु पह खः ।

मेपितं उपदेश बिइपिके क्वःमिलु पह व नायु पह दयेमाः । ध्व पह बांलाःसां अप्वःसिके मदु । ध्व पंक्ति च्वया च्वंम्हेसिके नं न्ह्याब्ले मदु । घमण्डी पह दयाः मखु, तंगुलु स्वभाव दुगुलिं क्वमिलु पह गुलि दयेमाःगु खः उलि मदु धयां अप्वः खँ जुइ मखु ।

अभिमान धयागु ध्यबा यक्व दत धायेवं, रुप सम्पन्न जुल धायेवं, यक्व आखः सल धायेवं, ज्या याये सयेवं, वल्लात धायेवं दयावइगु जुयाच्चन । थजातम्ह जुल धायेवं नं अभिमान दयाच्चने यो । कपिलवस्तुया शाक्यत पतन जूगु जाति अहंकारं यानाः

खः । कोशल जुजुया काययात भमचा ल्हाके हल शाक्यत नाप
थः नाता दयेके माल धकाः । कोशल जुजुयात शाक्य म्ठ्याय्मचा
बिइ मखु धाये मछिनाः दासि पाखें दुम्ह वासलदत्ता म्ठ्याय्मचा
नक्कलिम्ह शाक्य यानाः बियाछ्ववत । वया पाखें राजकुमार छम्ह
बुल । व तःधिकः जूबलय् पाजुपिंथाय् वनेमाल धकाः कपिलवस्तुइ
वंबले दासिया पाखें दुम्ह धकाः व्यवहार पाकल । व फ्यतुनाः
नःगु थासय् अशुद्ध जुल धकाः दुरं सफा याःगु खँ व बिडुडभ
राजकुमारं सिल खनि । व जुजु जुइसाथ दुरं सफा याःथाय् हिं
सफा यायेगु धकाः शाक्यतय्गु छ्यं त्वाःल्हाना बिल । अभिमानं
यानाः शाक्यत कविलवस्तुं पतन जुल । उकिं अभिमान् याये
मजिउ क्वमिलु पह दयेकातःसा मंगल जुइ ।

अभिमान दत धायेवं मां - बौ गुरु अरहन्तपिंत तकं माने
याइ मखु । छ स्वयाः जि छु कम धैथें मतिइ वइगु । क्वमिलु पह
व आज्ञाकारी जूसा कुम्हाःया घःचालय् च्वंगु नायूगु चा थें जुइ,
न्ठ्यागुं दयके जिउ । अहंकारी जुल कि कुम्हाःया घःचालय् च्वंगु
छाःगु चा थें जुइ, छुं ज्या छ्यले दइ मखु । खजा अरहन्त मजूतले
घमण्डि पह दयाच्चं । होश दुपिनि जूसा अरहन्त मजूसां क्वमिलु
पह दु, इपिं घमण्डी जुइमखु ।

महाकाश्यप महास्थविरया निम्ह शिष्यपिं दु । उकी मध्ये
छम्ह क्वमिलु पह दुम्ह, मेम्ह ज्याखुं व मेपिसं याःगु जिं याना
धाइम्ह फुसुलुगु अभिमान दुम्ह । अज्याःगु बानि दुम्ह जुयाः
वयात सुधार यायेगु पासाया कर्तव्य खः धकाः यक्व सुभावाव व

सल्लाह बिल, तर सुधरे मजू । छन्हु ज्ञानिम्हेस्यां गुर्या म्वोल्हुइत
लः क्वाके थें यनाः भतिचा जक लः तयाः क्वाकाः हा फुल्ल
वयेकल । व लुच्चाह्म भिक्षुं महाकाश्यप गुर्याथाय् वनाः धाःवल
- 'लः क्वाःत म्वोल्हू बिज्याहुं । वसपोल भन्ते बिज्याःबले लः
मदु । वसपोलं न्यनाबिज्यात - छु जूगु ? ज्ञानिम्हेस्यां धाल - खः
वं न्हयाब्ले छुं याइ मखु, जिं यानागु ज्या फुक वं यानाः धकाः
जस काइगु । थौं जिं आलपं हे लः भतिचा जक क्वाकागु अले हा
फुल्ल वयेसात वं लः क्वात धकाः छःपित धावोगु खः ।

ध्व खँ न्यनाः महाकाश्यप महास्थविरं न्वानाः धयाबिज्यात -
थम्हं मयानागु ज्या नं थम्हं याना धायेगु छंगु ध्व छु पह खः ?
म्हासु वसः पुनातःपिसं अथे यायेगु बांलाःगु पह मखु, क्वमिलु पह
मखु, क्वाचुसे च्वंगु पह जुल ।

गुरुं न्वाःगुयात वं खःकथं थुइका मकासे भन अःखःवतं
करपिनिगु खँ न्यनाः जितः ब्वःबिल धकाः नुगले स्याकल ।

कन्हय्खुन्हु नं काश्यप भन्तेया दाताया थाय् वनाः गुरु
भन्ते म्हं मफु, थज्याः थज्याःगु खाना कया हिं धयाबिज्याःगुलिं
भोजन काःवयागु धकाः मखुगु खँ ल्हानाः भोजन थःमन्तुं साकक
नयाः विहारे मि तयाः बिस्युं वन । भिक्षु जूसां क्वमिलु पह
मदुगुलिं अमंगल जुल । क्वमिलु पह व आज्ञाकारी जुइगु पह दुगु
खःसा जीवन मंगलमय जुइ ।

बुद्धं वरोवर भिक्षुपितं न्वानाबिज्याइ - भिक्षुपिं फल सःगु
सिमा क्वछुना च्वनी, फल मसःगु सिमा धस्वाना च्वनी । छिपिं

नं सःसिउ थें क्वमिलु जुइगु भिं व बांलाइ । फल मसःगु सिमा
धस्वाना च्वं थें छिपिं धस्वानाः तःधंछु जुया जुइगु हिसि मदु ।

अनाथपिण्डकया काल धयाम्ह काय छम्ह दु । अबुम्हं
काययात सःताः धाल - 'बाउ, थन बुद्ध बिज्यानाच्चंगु दु । छक्वः
वन्दना याःवा, बाखं छक्वःला न्यँ वा । कायम्हं धाल - जि
बुद्धयाथाय् वने मखु । बाखं नं न्यने मखु । जि पासापिं नाप प्याखं
स्वयाः अय्लाः त्वनाः मोज याये माःम्ह । बुद्धया बाखं न्यनेबले
मोज याये मत्यो धाइगु । उकिं जि बुद्धयाथाय् वने मखु ।
बुद्धयाथाय् वन धायेवं पञ्चाङ्ग दण्डवत याना नं कय् कुनाः पुलिं
चुयाः च्वने माः । जि वने मखु । कायम्हं अथे धाःबले
अनाथपिण्डकया थः काय् गपाय्सकं अज्ञाकारी मजूगु, क्वमिलु
मजूगु धयार्थें नुगः क्वतुंका च्वन । अथे जुयाः बुद्धं बाखं
कनाबिज्याःसां व छँय् मंगल मजू । उकिं हे बुद्धं धयाबिज्याःगु
खः, क्वमिलु जुइगु मंगल धकाः ।

दुगुलिइ हे सन्तुष्ट जुइगु मंगल

थःके दुगुलिइ सन्तोष जुइगु गाककं सुखी जीवनया कारण खः । असन्तोषी सदा दुःखी । मेकथं धायेमाल धाःसा दुगुलिइ सन्तोष मजूम्ह न्ह्याब्बें दुःखी जुयाच्चनी । सन्तुष्टी परमं धनं= सन्तुष्ट जुया च्वनेगु हे तःधंगु धन धकाः बुद्धं धयाबिज्याःगु दु । अथवा फुकक धन सिबे तःधंगु धन सन्तोष खः । ध्व सन्तुष्ट जुया च्वनेगु खँ बांमलाः धकाः धायमछि सां थौया संसारे दुगुलिइ हे जक सन्तुष्ट जुयाच्चने अःपु मजू । न्हापा न्हापा जूसा न्हियान्हिथं म्वाना च्वनेत आपा वस्तु माःगु मदु । बुद्धं धयाबिज्या थें नयेगु नसा पुनेगु वसः च्वनेत छैं व म्हं मफइबले यात वासः । थुपिं प्यता मदयेक मगाःगु खः । आः थुपिं प्यतां मगाये धुंकल । मेमेगु नं आपालं चीज मालावये धुंकल ।

थन बुद्धं धयाबिज्याःगु थःके दुगुलिइ सन्तुष्ट जुयाः च्वनेगु धाःगुया अर्थ छक्कवः थुइकेगु बांलाइ । थन थःगु मेहनतं व धार्मिकपूर्वकं कमय् यानातयागु धनं सन्तुष्ट जुइगु धाःगु खः । मेमेपिनिगु धन वस्तुया आशा मयासे, आशाकुति मजुइगु धाःगु खः । दुगुलिइ सन्तोष जुइ मफुत कि न्ह्याब्बें शोक व पीर कया च्वनेमाली । धाये नु कि साधारण मध्यम वर्गयापिनि टी.भी., लः छाने यायेगु फिल्टर जक मखु नयेगु मस्यंक तयातयेत

रेफ्रिजेरेटर नं मालावल । थुपिं मदयेक मगाः धयागु म्दु । सिँयागु
दराज दुसां गाःगुलिइ स्टीलयागु दराज लुखां दुत हये मजियाः
इयालं थकयाच्चन । न्हापा न्हापा म्ह्याय्मचा वियाछ्वइबले
सिँयागु सन्हू बिइगु खः, आः स्टीलयागु मालावल । भी.डि.ओ
मालावल । र्व दुगुलिइ सन्तुष्ट जुइगु सुख गथे थुइका बिइगु ?

दुगुलिइ सन्तुष्ट जुइ मफुगुलिं दुःख जूगु दसु मालधाःसा
लखं लखय् जक मखु करोडौया लुँ सुचुका हइगु प्यनय् दुने तयाः
नं सुचुका हयेगु । दुगुलिइ सन्तोष मजूसे तृष्णाया जाले तक्यना
ज्वंका च्वनेमाःबले शोक व पीरं कया च्वनेमाल । दुगु लखंलाख
ध्वबां ज्या यानाः सन्तोष जुयाच्चंगु जूसा नां बांमलाका च्वने
माली मखु ।

थौकन्हे भिक्षुपिसं बाखं कनीबले तृष्णा व इच्छां यानाः
दुःख जुइयो, उकिं इच्छा व तृष्णा त्वताछ्ववेमाः धाइबले ल्याय्महिं
भाजुपिसं धाइ कि - अय्सा न्ह्याब्ले भ्वाथःगु छँय् च्वनाः
भ्वाथःगु वसः पुनाः प्वाः सुकू गंका च्वँ । उन्नति जुइगु कुतः
याये मते । थथे धायेगु धयागु धार्थेया अज्ञानताया खँ खः । बुद्धं
ला धयाबिज्याःगु दु 'थःत माःगु पूर्ति यायेत याकुप्वालं चःति
नाःनाः वयेक परिश्रम यानाः कमे यायेमाः । नयेत जक गाक्क
कमे यानां मगाः । लजगाः बलाकेत लाय् तयेत गाक्क व म्हं
मफइबले वासः यायेत थः थितिपितं नके त्वंकेत अले धर्म कर्म
यायेत गाक्क कमे यायेमाः । अलिस जुइ मजिउ । करपिनि भरे
म्वाये मजिउ । थःगु हे तुतिं चुया दने फयेकेमाः । थःम्ह मालिक

थःहे खः धकाः बुद्धं धयाबिज्याःगु दु । भीगु नेपाः दे व नेपाल
सरकारं करपिनि देशया भरे दनाच्चवने माःगुलिं दुखी जुयाच्चवने
मालाच्चन ।

दुगुलिइ सन्तोष जुइ मफुगुलिं अशोक जुजु कलिंग राज्ये
हमला याना आपालं मनू स्यानाः त्याकाकाल । लिपा पश्चाताप
जुइकाः शोक याना चवनेमाल । नुगः मछिंका चवंबले अशोक
जुजुं सन्तोषीमह भिक्षु छमह नापलानाः वयापाखें आपाः मनूत
स्यानाः त्याकां चवनेगु सिकं दुगुलिइ सन्तोष जुयाः थःगु मनयात
त्याकेगु उत्तम धयागु बुद्धवचन न्यनाः आशाकुति पह त्वःताः
दुगुलिइ सन्तुष्ट जूगुलिं चण्डाशोक धर्माशोक जुंयाः याउँक जीवन
हनाच्चन ।

धात्थे धायेमाल धाःसा आसाकुति जुयाः गुबलें नं जीवन
सुथां लाइमखु । दुगुलिइ सन्तुष्ट जुयाच्चवनेगु हे आनन्दमय जीवन
खः । तर परिश्रम व कुतः मयासे च्वँ धाःगु मखु । दुगुलिइ
सन्तोष जुयाच्चवने फुसां परिवारिक जीवने मंगल जुइगु सम्भावना
गाक्कं दु ।

दुगुलिइ सन्तुष्ट जुयाच्चवनेगु सुख खः धयागु मेगु छगू दसु
न्त्यथने । भिदँ भिनिदँ न्त्यः भीथाय् प्रदूषित दुरु दुहां वयाच्चन
धकाः प्रचार जूबले च्याय् कागति तयाः फुकसिनं ज्या चले
यात । दुरु हे माः धयागु म्दु धकाः धयाहल । दुगुलिइ सन्तुष्ट
जूगुलिं अब्ले मनूतय् दुःख मजू, आसाकुतितय्सं जक सुख

मंगल (भिं जुइगु खँ) ————— (२९)

मताः । मियात न्ह्याक्वं सिँ तया बिउसां मगाः । लः त्वने
 प्याःचाम्हेसित चिसवाः वःगु लः त्वलिसे भन भन लः प्याःचाइ
 थें असन्तोषीतयूत न्ह्याक्व ध्यबा व लुँ डलर दुसां मगाः ।
 सन्तोषी मनू जंगले च्वंसां, आनन्दं च्वने फइ ।

तेमिय बोधिसत्वं राजकुमार राज्य त्वःताः जंगले च्वंच्वंबले
 अबुम्ह जुजुं थः राजकुमार नापलाःबिज्यात । अब्ले तेमिय बोधिसत्वं
 थः अबुयात थम्हं नयाच्चवना थें जंगलया हः दायेकाः बिल । जुजुं
 त्वंबले न्यालुसे च्वनाः धाल - तेमिय कुमार । जि दरबारे मसिनु
 जाकि व ला तयाः नया च्वनाम्ह थज्याःगु नसा नये मफु ।
 अय्सां पुता । थज्याःगु नयाः जंगले च्वम्हं छ् गपाय्सकं स्वये
 जिउ, ख्वाले गज्याःगु तेज दु । जि छ् थें स्वयेजिउ मजू, तेज मदु ॥
 गथे थ्व ? छ्गु रुप बांलाःगु खनाः जि ला साप हे अजू चाः ।

अब्ले तेमिय बोधिसत्वं थःगु ख्वाले व म्हय् तेज दुगु
 कारण कनाः धाल -

अतीतं नानु सोचामि, नप्य जप्पामि अनागतं
 पच्चुप्पन्नेन यापेमि, तेन वण्णो पसीदति ॥

अर्थ- महाराज, जिं न्हापायागु बारे बिचाः व कल्पना
 मयाना, लिपायागु थये थये ज्या याये, अथे याये आदि धका, जप
 व चिन्तन मयाना । थ्व वर्तमान थःत प्राप्त दुगुलिं सन्तुष्ट
 जुयाच्चवना । छ्ं पीर मकया, जि थुकथं ख्वाः यच्चुसे च्वंकाः
 म्वानाच्चवना ।

हानं धाल - महाराज, भविष्यया आशा यानाच्चवनां न
 अतीतयागु जुयावने धुंकुगु लुमंकाः कल्पना यानाच्चवनां जीवने
 सुथां लाई मखु । मस्तयसं ध्यनाहःगु तिं गनावं थें गनावनी ।

भगवान बुद्धं न्हापां कनाबिज्यागु धर्मचक्र सुत्रे धयाबिज्याःगु
 दु, यम्पिच्छं न लभति तम्पि दुक्खं = आपाः इच्छा यानागु पुरे
 मजूलकी दुःख जुइ । उकिं दुगुलिइ सन्तुष्ट जुइ फुसा व पीर
 मकासे याउँक जीवन हना चवनेफै ।

बुद्धं दुगुलिइ सन्तुष्ट जुइगु मंगल धयाबिज्याःगुया रहस्य
 फतलिं फतले थःगु तुतिं चुइगु बांलाः धाःगु खः । करपिंके फवने
 म्वाय्क म्वानाच्चवनेगु तःधंगु सुख खः, फवनेगु बानि जुल । धायेवं
 आत्म गौरव तनावनी । भीथाय् तंधुगु पदे चवनाः थःगु तलबं
 सन्तुष्ट मजुयाः साक्क नये पल्के थूपिं, घूस नयाँचवपिं फुकं
 आशा कुति दुगुलिइ सन्तुष्ट मजूपिं हे खः । त्यागीपिं नं दु
 सन्तुष्ट मजूपिं फुकं आसाकुतित खः । उकिं सन्तुष्टी च एतं
 मंगल मुत्तमं = दुगुलिइ सन्तुष्ट जुइगु मंगल धका धयाबिज्याःगु ।
 मेकथं धाय् माल धाःसा महत्वाकांक्षी मजुइगु हे मंगल खः ।

यानातःगु गुण लुमंकेगु मंगल

थन तःगुमछि मंगलया खँ पिहां वये धुंकल । थन तक मंगलया खँ अध्ययन याना यंकेबले छु खँ सिइ दु धाःसा आः जक मखु बुद्धया पालं निसैं मनूतयूके गुलि गुण धर्म दयेमाःगु खः उलि मनुष्य धर्म दु ख्वाः मवो । आतक नं बुद्धं कनाबिज्याःगु मंगल धर्मया खँ मनूतयूगु पुचले उस्त खने मदु । थुगु पत्ति मंगलया खँ गाक्कं हे प्रचार यायेमाःगु खने दु ।

थन न्ह्यथने त्यनागु खँ करपिसं यानातःगु गुण लुमंका तयेगु बारे खः । भगवान बुद्धं बुद्धत्व प्राप्त याये धुंकाः दकसिबें न्हापां मानव समाजयात धाये ला संसारयात धायेला न्वमवासे ज्यां उपदेश व शिक्षा बियाबिज्यात । वछु धाःसा वसपोल बुद्धं बोधिवृक्ष वंगलसिमाया गुण लुमंका कृतज्ञ प्रकट यानाः पूजा यानाबिज्यात । थ्व वंगलसिमाया किचले च्वनाः जिं बोधिज्ञान प्राप्त याना । थ्व सिमां जिके छुं आशा मयासे जितः उपकार यानाबिल । उकिं जिगु कर्तव्य खः गुण लुमंकाः कृतज्ञ जुइगु ।

यानातःगु गुण लुमंकाः कृतज्ञ जुइगु छगू तःधंगु गुण धर्म खः । सुयागुं पाखें छुं आशा मयासे मेपिंत उपकार यायेगु छगू महापुरुष लक्षण खः । करपिनि पाखें छुं पलेसा कायेगु आशायानाः ज्या यायेगु परोपकार मखु । थ्व ला थःगु हे जक उपकार

जुल । सुयागु पाखें ग्वाहाली कयातःमहेस्यां वयागु गुण लुमंकाः
 उपकार यायेगु वयागु कर्तव्य खः । थःगु शक्तिं छु याये मफुसां
 कृतज्ञ ला जुयाचवने फयेके माः । साधुवाद अथवा धन्यवाद ला
 बिइ फयेकेमाः । ध्व गुण धर्म थौया समाजं तापाना वनाच्वंगु
 खने दु । प्रत्युपकार यायेमागु छाया धाःसा करपिके छु कयातयागु
 दुसा व साहु पुलेमाःगु तायेके माः । करपिनि ग्वाहालि कयातयागु
 दुसा भीपिं साहुं क्यापिं खः ।

भिक्षु संघ गठन जुइ धुंकाः बुद्धं भिक्षुपिंत सःताः धयाबिज्यात
 - ध्व संसारे निम्ह मनू दुर्लभ -

१) मेपिंत उपकार याइम्ह

२) यानातःगु गुण लुमंकाः तइम्ह ।

भीत थवंथवे ग्वाहालि माः । याकःचा म्वानाचवने थाकु ।
 करपिनिगु ग्वाहालि कयाः ज्या यायेमाः । उकिं भीसं न
 मेपिंत फुगु चाःगु ग्वाहालि बिइ सयेके माः । ध्व भीगु परम
 कर्तव्य खः । बुद्धं न्हापा पारिवारिक जीवने उपकार याये माःगु
 खँ न्ह्यथनाबिज्यात । थन विशेष यानाः मां - बौ व गुरुपिनिगु
 गुण लुमंके बह जु । मां-अबुं दुःख सियाः भीत मचां निसें
 ब्वलंकातल । खिचव ल्हातिं कयाः घमचासे थः मचातयूत बिचाः
 यानातल । थुपिं गुण लुमंकाः काय म्हायायपिसं मां-बौया सेवा
 यायेमाः । माँ अबुं याना तःगुया पलेसा पुलेत मां-बौपिन्त धर्मया
 लँपुइ तया बिइ फयेकेमाः ।

गुरुपिसं भीत शिक्षा बिया: भीत मनु जुइगु लँपु ब्यनाबिल ।
योग्यम्ह मनु यानाबिल । उकिं भीपिं न्ह्याबले ऋणी जुयाच्चनी ।
साहुं ब्यपिं जुयाच्चना ।

छता लुमंका तयेमा:गु खँ दु - गुण दुपिं महापुरुषपिसं
सुयातं उपकार या:सा हानं वया पाखें थ:त उपकार यायेगु
आशा याइ मखु । आशा यात कि स्वार्थी जुइ, उपकार मयात कि
दु:ख जुइ । थम्हं यानागु उपकार लुमंका नुग: मछिंका चवने
माली । भन थाकुगु ला उपकार याना: तयाम्हेसिया पाखें अपजस
फयेमाली बले सहयाना चवनेगु ख: । ध्व स्वभाव धर्म नं ख: ।
छाय्धा:सा भीके न्ह्याबले ज्ञान दया मच्चं, होश नं दया
मच्चं । मन बमला: । मन बल्लाकेत धर्मया खँ न्यने मा:गु, बाखं
कने मा:गु ख: । अय्सां नं बाखं कनेगु व न्येनेगु दस्तुरथें जक
जुयाच्चन । मेकथं धाये माल धा:सा फेशन थें जुया बल ।

स्रोतापन्न जुइगु संस्कार दुम्ह अजातशत्रु राजकुमार भिक्षु
देवदत्तया खँ न्यना: थ: अबु बिम्बिसार जुजुयागु गुण ल्व:मंका:
स्याना थ: जुजु जुल ।

अनाथपिण्डकया थाय् राजगृहया पासापिं वोबले साप
संक माने याना: भारि नक्सां थ्यना छ्वत । लिपा अनाथ पिण्डकया
थ: मनूत व्यापार यायेत राजगृह वंबले म्हमसिउ पह यात । उलि
जक मखु अपमान नं यात । हानं इपिं मनूत श्रावस्ती वोबले
अनाथपिण्डकया मनूतय्सां नं म्हमस्यू पह याना: इमिसं या:थें
अपमान याना छ्वत । ध्व स्वभाव धर्म ख धायेगु ला अथवा

उपकार यानातःगु गुण ल्वःमंका छ्वःगुलिं अज्याःगु हे फल भोग याये माःगु जुल । उकिं यानातःगु गुण ल्वमंके मजिउ ।

छन्हु भगवान बुद्ध भिक्षुपिं च्वंच्वंगु विहारे चाहिउ बिज्याःबले भिक्षु छम्ह तसकं म्हं मफयेका च्वन । वसपोल बुद्धं न्यनाबिज्यात छंत सुनानं विचाः याः मवोला ?

व म्हं मफुम्ह भिक्षुं धाल - सुं नं मवो । बुद्धं भिक्षुपिं सःता न्यनाबिज्यात - छिमिसं ध्व म्हं मफुम्ह भिक्षुयात छाया विचाः मयानागु ?

भिक्षुपिसं लिसः बिल - ध्व थः म्हं फुबले सुयातं छुं उपकार याइ मखुम्ह मेपिं भिक्षुपिं म्ह मफइबले सुयातं विचाः याइमखुम्ह । अथे जुयाः जिमिसं नं वयात विचाः मयानागु खः । अले बुद्धं धयाबिज्यात - छिमि मां - बौ सुं थन मदु । छिमिसं थवंथवे विचाः मयाःसा सुनां याइ । “सुनां ल्वगिया सेवा याइ वं बुद्धया सेवा याःगु जुइ” अब्बे बुद्धं आनन्द भिक्षुयात लः क्वाके बियाः म्हं मफुम्ह भिक्षुयात म्बोल्हुकाः सफा यानाः सेवा याना बिज्याःगु खँ लुमंके बह जू । ध्व बाखनं सिइदु, कि भीसं करपित सेवा उपकार मयात धायेवं थःत उपकार याइपिं दइ मखु ।

छक्वः बुराम्ह राध धयाम्ह बर्म्हू भिक्षु जुइ धकाः वल । वयात बुराम्ह धकाः सुनानं भिक्षु यानाः मबिउ । अले बुद्धं न्यनाबिज्यात - बुराम्ह बर्म्हूया गुण, सिउपिं सुं हे मदु ला ?

सारिपुत्र भन्ते नं धया बिज्यात - भन्ते जि छक्वः भिक्षा

वनाबले ध्व बर्म्हू नं धवोचा छतु जा दान बिउगु दु । व हे गुण
लुमं । अथे खःसा सारिपुत्र छं भिक्षु याना बिउ धकाः आज्ञा जूगु
कथं भिक्षु यानाबिज्यात ।

सारिपुत्र महास्थविरं न्हिया न्हिथं चने त्ययेकाः फुंग पाखे
स्वयाः नमस्कार याना च्चनीगु जुया च्वन । मेपिं भिक्षुपिसं खँ
मथू । सारिपुत्र बर्म्हू जाः खः नि ईश्वर भक्ति गनं त्वती धका
बुद्धया थाय् वनाः सारिपुत्रयाके ईश्वर भक्ति दुगु खँ कंवन । बुद्ध
न्यना बिज्याःबले सारिपुत्र भन्ते नं धयाबिज्यात - अस्सजि भन्तेया
पाखें छःपिनिगु ज्ञान सिइका कयागु खः । वसपोल न्हापां याम्ह
गुरुया गुण लुमंकाः वसपोलयात नमस्कार यानाः च्चनेगु बानि
जुल । अले बुद्धं धयाबिज्यात खँ बांलाक थुइके माः । गुरुया गुण
धयागु न्ह्याबलें लुमंका च्वने माः । दृष्टि तप्यनेमाः धयाबिज्यात ।

Dhamma.Digital

सह यायेगु भन हे उत्तमगु मंगल

शान्तपूर्ण जीवन हनेत मदयेक मगाःगु गुण धर्म छगू खः, सह यायेगु । बुद्ध जुइत माःगु दश पारमिता मध्ये नं छगू सह यायेगु खः । देशपालन बांलाक याइम्ह नेतायाके नं मदयेक मगाःगु गुण खः सहनशक्ति । सह यायेगु धयागु छगू तःधंगु तपस्या खः । फ्वगिंयाके तकं सह यायेगु शक्ति माः । छम्ह खँ सःम्ह मनु 'जि लाता ग्वाज्योम्ह खः जितः ग्वाहालि या' धकाः भ्वं छपातय् च्वयाः लँय्सं फ्वना च्वन । वयात ध्यवा बिइ त्यंबले मेम्ह फ्वगिं छम्ह वयाः धाल - ध्व मनु लाताम्ह मखु वाथम्ह खः । थथे धाःबले ग्वाज्यःम्ह धकाः च्वयाः फ्वना च्वंम्हेस्यां तं पिकयाः धाल - जि ग्वाज्यःम्ह ला खः नि । छ जान्या जुयाः छाया हाः वयागु ? वं अथे धाःगु खनाः मनुत न्हिलाहल । वयात ध्यबा सुनानं मबिउ । सह याये मफुगुलिं फ्वगिं छात । बोधिसत्वया पाले न्त्याक्व अन्यायपूर्वक अन्याय याःसां नं सह याःगु खँ दुसां बुद्ध जुइ धुंकाः वसपोलं धयाबिज्यात - बोधिसत्वपिसं जक उकथं सहयाये फइ । साधारण मनुतय्सं अन्याय सहयाना च्वनेगु भन अन्याय जुइ ।

तर धन खँ पिहां वयाच्चंगु सह यायेगु मंगलया बारे जुयाः गज्याःगु थासे सह यायेगु मंगल जुइ ध्व सिइका तये बह जू । पारिवारिक जीवने सह यायेगु छगू बरदान खः ।

अशोक छम्ह हारांम्ह राजकुमार जूगुलिं वया अबु बिन्दुसार या अशोक साप हे मयो । तर मंत्रीतयसं धाःसा व राज्य चले याये फुम्ह राजकुमार खः धकाः सिइके बिइत भव्य् छगू न्यायेकल । उगु भवजे अशोक सहित सकल राजपरिवार जक दुथ्याकल । फुकसितं वहया भुइ तया नकल । अशोक छम्हेसित चायागु भुइ तयाः नकल । अब्ले अशोकयात तं पिहां वयाः तरवारं पाला बिइगु मतिइ तल । तुरन्त विचाः यात -थन छुं रहस्य पक्कां दइ । तं पिकाये मजिउ, सह यानाः चायागु भुइ नयाबिइ माली धकाः तं पिमकासे सह यानाः नबले अशोक परीक्षाय् पास जुल । वं राज्य चले याये फइ धकाः बिन्दुसार जुजुयात खबर बिल । यदि अशोकं सह मयाःगु जूसा वयात युवराज पदवी दइ मखुगु खः । शत्रुया छयं क्वछुकेगु मंत्र धाःसां, ताःचा धाःसां सह यायेगु खः । सह याये फुम्ह मनूया शत्रु दइ मखु । आपाःसिया यइ । अथे जुइगु व तं पिमकाइम्ह जुयाः खः । थ्व पंक्ति च्वयाच्चंम्ह मनू लिक्क च्वंपिनि उस्त मयो । छाय् धाःसा थ्वयाके भोक्कि पह दु । थः शिष्यपिसं जक ग्याग्यां माने याना च्वं ।

सह यायेगु बानि मन्त कि लुफिं छकः हाःसां, लुखाय् ठक्कर नःसां, भुतुलिई मि बांलाक मच्याःसां, ताःचा याकनं चायेके मफुसां, मसाःगु नये मालकि, मयोम्ह खनीबले भुजिं न्यताले कि न्यताले जूवइबले नवोथाय् च्वने मालीबले तकं तं पिहां वइ ।

छथाय् लूंकःमि छम्हेसिया न्हासं न्हि सुलुसुलुं वयाच्वन
धकाः तं पिहां वयाः न्हासे मुगलं छ्यानाबिल, “हि इवो इवो वल ।
श्रीलंकाय् कोतलावल धयाम्ह पूंजपिति पार्टीयाम्ह प्रधानमंत्री
जुयाच्वंबले चुनाव जुल । चुनावया परिणाम पिहां वयाच्वंगु
न्यनाच्वंबले वामपंथीत जक त्यानाच्वंगु न्यने दयाच्वन । तं
पिहां वयाः वं रेडियो तज्याक बँय् बस्वानाः देश हे त्वःता
फ्रांसय् वनाः च्वंबन । थथे जूगु सह याये मफुगुलिं हे खः ।

छक्वः विष्णुमती ताँया दथुइ शहर पाखें वयाच्वंम्ह फुर्ति
दुम्ह भाजुया व विजेश्वरी पाखें वयाच्वंम्ह ज्यापुया ल्हाः ल्हाः
ल्वात । शहर पाखें वोम्ह भाजुं ज्यापुया ककु ज्वनाः धाल - छ
याकःचिगु लँपु ला ? स्व, जिगु ल्हाः गपाय्सकं स्याक्क ल्हाः
ल्वाकूगु का । ज्यापुं छयं क्वछुकाः ‘का । जिगु गःपः ध्यनेगु ला
धकाः सुम्क च्वनाबिउबले फुर्ति दुम्ह भाजु लुरु लुरु थःगु लँ
लिनावन । उब्ले ज्यापु तं पिकयाः ल्वाःगु जूसा निम्हेस्यां छयं
तज्यात जुइ । थन छम्हेस्यां सह याःगुलिं शान्ति जुल । भीत
मालाच्वंगु शाति लाकि अशान्ति ? शान्ति योसा ला सह याये हे
माली ।

लण्डनया छगू लिफटे (करन्टया स्वाहाने) थहां वनाच्वंबले
छम्हेस्यां मेम्हसिया म्हय् ‘थुथु’ धकाः ई फानाविल खनिं । मेम्हं
मुसुमुसुं न्हिलाः रुमालं हुयाछवत हँ । ई फाःम्हेस्यां न्यन हँ - छं
तं पिहां मवो ला ? मेम्हेस्यां धाल हँ - ‘तं पिकयाः छु थन भी
निम्हेस्यां छयं तज्याक ल्वाना च्वनेगु ला ? छंगु इच्छा पुवन
मखुला ? ई फाःम्हेस्यां मछ्छालाः क्षमा पवन हँ । थन सह यायेगु

शक्तिं यानाः अशान्ति मजुल, शान्ति जुल ।

बुद्धयाथाय् आक्रोषक (तंकलिम्ह) बर्म्हू छम्ह वयाः छ् फै, गधा, दोहं, धकाः बो बिउ वोबले बुद्ध मुसुहुं न्हिलाच्वन हँ । अले बर्म्हूनं न्यन हँ - तं पिहां मवोला ?

बुद्धं धयाबिज्यात 'छंत सुनांनं उपहार बिउ वइबले छं मकाःसा सुनां काइ ले ?

बर्म्हूनं धाल - 'वं हे काइ का ।'

बुद्धं धयाबिज्यात - 'छिं नं जितः दोहं, फै, गधा, कोसेलि बिइहल । जिं स्वीकार मयाना । छितः तुं का । उकिं जि तं पिहां मवो ।'

बर्म्हू ला वाताहां च्वनाः 'धात्थें हे सह यायेफुम्ह बुद्ध खनिका' धका क्षमा फ्वनाः बुद्धया शरण वन हँ ।

सहयायेगु धयागु स्वंगू थासे दु :

१) संस्कार : थःथःगु हे ताले मलाःगु पह व धवादः पह खनाः तं पिमकासे सह यायेगु । अथे धयागु थः ताले लाक खँ ल्हाये मसःगुलिं, ताले लाक ज्या याये मसःगुलिं अपजस फये मालाच्वन ।

२) थःगु हे दोषं व गलितं व द्वंगुलिं अलाभ जुइबले, मनिंगु नयाः प्वाः स्याइबले नक्कली जंगली च्याउ नयाः म्हं मफइबले थःगु हे पाखें जूगु धकाः सह यायेगु ।

३) भुजिं व पतिं दुःख बिउवइबले करपिनिपाखें ब्वःफये मालीबले सह यायेगु । नेतातयत् थुगु पत्तिइ सह यायेगु गुण मदयेक मगाःथें च्वं ।

सुकरात धयाम्ह छम्ह दार्शनिक दु । वया कलाःनाप ख्याःखँ लहाना च्वने नं मलाः, उखे पाखे उस्त मन नं मवं । करपिंत आखः ब्वंकेगु व ज्ञान गुणया खँ कनेगुलिइ हे वं अप्वः ई फुकाच्वनीगु जुयाच्वन । छन्हु सुकरात पिनें दुहां वल नापं विद्यार्थीत नं दु । मेचे फ्यतुनाः आखः ब्वंकेगु शुरु यात ।

कलाःमहं तं फिइमफयाः वया न्ह्योने तुति बबस्वानाः धाल - जितः छु धकाः ब्याहा यानागु ? सफू नाप हे ब्याहा याःसा जिउगु खः नि । थन छँय् वसानिसें छकः धकाः ख्वाः चूलाकाः न्हिलाः न्हिलाः खँ ल्हाये मखं ।

सुकरातं मताःपह यानाः आख ब्वंकाच्वन । कलाःम्हेस्यां तं फिइ मफुत, अथे धयागु सह यानां सह याये मफुत । बाता छगः कयाः पिने वना धले च्वंगु ध्याचः जायेक कयाहयाः भाःतम्हेस्या छँयने लुनाबिल । भाःतम्ह मुसुंमुसुं न्हिलाच्वन । विद्यार्थीतयसं धाल - गुरुजी । थ्व मिसा छित्तः मल्वो । राक्षसनी खनिं ।

सुकरातं धाल - जितः हे ल्वोम्ह खः । थ्वं चाभारा ठीक जू मजू थाना स्वये थें जि कच्चाम्ह लाकि पक्काम्ह धकाः थानास्वःगु का ।

अले कलाम्हेस्यां भातम्हेसिया तुति भोपुयाः क्षमा प्वनाः
धाल -छितः जिं म्हमसिल । छि ला साक्षात चः खनिं का । थन
सह यायेगु गुणं यानाः शान्ति जुल ।

ब्बिमिपिं । थन तःगूपछि सह यानाः शान्ति जूगु घटना
न्त्यथने धुन । तर सह यायेगु धयागु तसकं थाकुगु जुयाच्चन ।
जि छम्ह भिक्षु जुयां नं, बाखं कनाच्चंसां नं जिके गुलि सह यायेगु
शक्ति दयेमाःगु खः, उलि म्दुगुलिं थःहे दिक्क चाः । धर्म न्त्योने
तयाः कतिलाकेगु स्वइबले, थःजक भिं जुइत स्वइगु पह खनीबले,
थःगु दोष त्वपुया करपिनिगु जक द्विबिदं खंकीबले, मालिक जक
जुइगु स्वइगु पह खनीबले जिके सह यायेगु पह तनाः तं पिहां
वइगु । तर याकनं तं क्वलाना वं । न्त्याथे हे धाःसां सह यायेगु
छगू तःधंगु मंगल खः ।

Dhamma.Digital

विद्वान् जूथें शिल्प शास्त्र सयेकाः क्वमिलु व शिखित जुइगु मंगल

बाहसच्चं च सिप्यं च विनयो च सुसिखितो

न्यनेकने यानाः विद्वान् जुइगु, शिल्पशास्त्र सेका थें कोमाली नं जुयाः शिखित जुइगु मंगल । प्यता खँ दुध्याना च्वंगु दु । बुद्धया शिक्षा कथं आखः ब्वनातयार्थें ज्या नं सयेकाः अनुशासित व शिखित नं जुइमाः । अले जक मंगल जुइ ।

न्हापा न्हापा न्यँजक न्यनाः सयेके सिइके याइगु । सफू मदु । म्हुतुं कण्ठ वयेका तइगु । त्रिपिटक नं कण्ठ वयेका तइगु । बुद्ध परिनिर्वाण लिपा ४६८ लिपा श्रीलंकाया वट्टगामिनी जुजुया पाले श्रीलंकाय् त्रिपिटक सफूया रूपे तालपत्रे च्वया तःगु जुल ।

थौकन्हे सयेके सिइकेगु तरिका यक्व दु देश भ्रमण, तीर्थयात्रा, अखबार स्वयाः सिनेमा, टी.भी. स्वयाः रेडियो न्यनाः आदि । बहुश्रुत ज्ञान दयकेफु । विद्वान् जुल धाःसा समाजं हनी । छायाधाःसा वयाके विवेक बुद्धि दु । बिचाः यायेगु शक्ति दु । उकिं जुजुं नं मान्यता बिउ ।

भगवान् बुद्धं कनाबिज्याःगु मंगल सूत्रकथं विद्वान् जुयार्थें तःधंछु मजुसे क्वमालि व शिखित नापं शिल्प शास्त्र नं सयेका तःम्ह जुइमा ।

मंगल (भिं जुइगु खँ)

(४३)

थथे नं धयाबिज्याःगु दु, 'मूर्खम्ह पासा सिवें विद्वानम्ह शत्रु जिउ' । मूर्खतयसं भिंगु ज्या यासां स्यँ जक स्यंकाबिइ । जस दइमखु । विद्वानम्ह शत्रु ज्यू धाःगु खँ थुइका बिइत घटना छगू ह्यथने ।

छुं कारणवश सिन्धुलि ब्याहा यानातःम्ह मिसा रौतहते च्वंम्ह मिजंयाथाय् पयनं वन । सिन्धुलिइ च्वंपिं मनूतयसं अदालते वनाः फलनाम्ह मनुखं कलाः मियाछ्ववत धकाः उजुरि यात । अदालतं व मिजंयात नीदँ तक झ्यालखानाय् च्वनेमाःगु फैसला यानाबिल । जेल चलान नं जुल । रौतहते पयनं वंम्ह मिसां ध्व खँ सिइकाः मतिइ तल 'जि यसैं पयनं वयागु । व मिजं ताले मलाःसां न्हापायाम्ह भाःतयागु दोष महु । वयात जेलं मुक्त याना बिइ माल । थथे मतिइ तयाः वं अदालते वनाः बिनित्पत्र तल । सिन्धुलि च्वंम्ह फलानाम्ह जिमि भात खः । वं जितः मियाछ्वःगु मखु, जि यसैं पयनं वनागु । वयात जेलं मुक्त याना बिइमा । उकिं बुद्धं धयाबिज्याःगु खँ सत्य जुल - विद्वानम्ह शत्रु ज्यू मूर्खम्ह पासा सिवें ।

भिक्षुत मध्यें बुहश्रुतम्ह आनन्द भिक्षु खः गुम्ह कि गौतम बुद्धया विश्वासीम्ह सेवक शिष्य जुल । वसापोल भिक्षु आनन्द न्यनेकने यानाः सःस्यू थें तसकं हे शिक्षितम्ह, क्वमिलुम्ह व कर्तव्यपरायणम्ह खः । अरहन्तपिंके स्वयां नं वसापोलयाके योग्यता दुगुलिं बुद्धं आनन्दयात सेवकया रूपे ल्ययाबिज्याःगु धयागु जिगु व्यक्तिगत बिचार खः । छायाधाःसा उलिमछि अरहन्तपिंसं सेवा

याये धालं नं बुद्धं आनन्दयात हे ल्ययाबिज्यात । आनन्दं मेपिसं थें जिं सेवा याये धकाः मधाः । मेपिं भिक्षुतयूसं न्यन-अय् आनन्द छं बुद्धया सेवा याये म्हाःला । सेवा याये न्ह्याः, तर फवनाः कायेगु पदवीया मू मद्दु । थुकिं सिद्धु आनन्द विद्वानम्ह खः ।

सारिपुत्र गृहस्थीबले अस्सजि धयाम्ह भिक्षुपाखें छत्वाःचा खँ न्यना व शिक्षित जुयाः ज्ञान लाभ यानाबिज्याःम्ह : । भिक्षु अस्सजिया संयमित व शिक्षित पह खनाः प्रभावितम्ह सारिपुत्र खः । अथे खःसां सारिपुत्र महास्थविरयाके ढंग पुरे जुइक धर्म प्रचार यायेगु ज्ञानया अनुभव गाःगु खनेमद्दु । भगवान बुद्धं शीलया खँ प्रचार यायेगु आज्ञा जुयाबिज्याःगु कथं सारिपुत्र भन्तेनं लँया सिथे फल्चाय् च्वनाः लँय् वक्वसित लप्पु ज्वनाः पंचशील का धकाः कर कर यानाच्चन । इमिसं धाल, 'जिपिं बुँ वने त्यनापिं । जिमि पंचशील कयाच्चने मलाः । ध्व खवर बुद्धं सिद्धकाः सारिपुत्रयात न्वानाः धयाबिज्यात - जबर जस्तिं शील का धायेगु मखु । शील छाया पालन यायेमाःगु, शीलवान जुल धायेवं छु फाइदा दु धयागु थुइका बिइमाः । थुकी सिद्धु विद्वान व शिक्षित जक जुयां मगाः । ढंग नं पुरे जुइमाः अथे हे शिल्पशास्त्र नं सयेका तयेमाः । भिक्षुतयूसं चीवर गूसा सुइ सयेकेमाः, सँ खाये सयेके माः । सफा सुग्घर याये सयेके माः । सफा सुग्घर मयासे च्वनकि शील पूर्ण जुइ मखु हँ ।

मिजंतय् जूसा भ्वाथःगु छें ल्हने सयेकेमाः । बिजुलिया फ्यूज तये सयेके माः । अले जक मंगल जुइ का । मिसातय् मंगल (भिं जुइगु खँ) ————— (४५)

बांलाक नयेगु जोरे याये सयेकेमा: आदि ।

डबल एम्.ए.पासम्ह मनू छम्ह दु । वया छक्क: खुसि
पुला वनेत डुंगाया च्वना वनेमाल । डुंगाया च्वंक्वम्हस्यां माभी
याके न्यन - छं आख: ब्वना तयागु दु ला ? माभिं लिस: बिल
- आख: छग: नं मस: । अले एम.ए. पासम्हेस्यां धाल - छंगु
जीवन चा बराबर, धिक्कार का ।

लिपा तसकं वाफय् वल, अले माभी न्यन - बाबु साहेब ।
लाल कायेस: ला थें ? वाफय् वया: डुंगा फाता पुलीन । एम्.ए.
पासम्हेस्यां धाल - जि ला मस: बा । माभी धाल - अयसा छि
फुत का । जि ला लाल कया:वन का धया: जीवन बचे
यानावन । उकिं विद्वान जुयां जक नं मगा: ।

उपक धयाम्ह त्यागी शिकारी छम्हेस्या छँय् बाय्
च्वंवन । व व्याधाया ल्यासेम्ह म्हयाय् नाप वया योत्यो जुल ।
अथे धयागु प्रेम जुल । व मिसाया लागी उपकं न हे मनसे अपसं
च्वन । शिकारी न्यन - जिमि म्हयाय् ब्याहा यायेत छं छु ज्या
याये स:ले ? ज्या मयासे गथे म्वानाच्वनेगु ? व जिचाभाजु
जुइम्हेस्यां धाल - 'छिं शिकार यानाह:गु ला मियाबिइ' अथे
धा:बले ब्याधां थ: म्हयायमचा बिल । शान्ति जुल । म्हयायमचा
बिइमखु धा:गुसा उपक त्यागी सिनावनीगु ।

नेपाले नं त: दँ मछि भिक्षु जुयाच्वंम्ह छम्ह लिपा
चीवर त्व:ता: छँ वन । वया कला: ब्याहा याये धका: भमचा
ल्हाके छ्वत । जिचाभाजु जुइम्ह सु धका: न्यंबले न्हापा न्यादँ

खुदँ भिक्षु जुइ धुकूम्ह धाल । अले ज्या मयासे नयाच्चंम्ह । वयात जिमि म्ह्याय् बिइमखु धयाहल । उकिं सयेका तःसां ज्या नं सयेका तयेमाः अले मंगल जुइ । मखुसा मंगल जुइ मखु ।

निग्रोध धयाम्ह श्रामणेर (भिक्षु) या शिक्षित व शान्त पह खनाः अशोक जुजु धर्मात्मा जुल । चण्डाशोक धर्माशोक जुल । भिक्षु जीवन 'अप्पसन्नानं पसादाय, पसन्नानं भिय्यो भावाय अर्थ अप्रसन्नतयत् प्रसन्न यायेत, लय्ताःपिंत भन अप्पो लय्तायेकेत खः धकाः बुद्धं धयाबिज्याःगु खँ थुथाय् लुमंके बहजू । अथे धयागु शान्तपह व शिक्षित पहलं जीवन गाक्कं मंगल जुइ फु ।

बुद्धया पाले छम्ह जुजुं छम्ह धनीयात्त सःतके छ्वत । अले व धनी साहु चंचल पहलं याकनं याकनं दरबारे वन । जुजुं वयात सेठ पदवी बियाहल । सेठ पदवी कायेधुंकाः लिहांवंबले शान्तपहलं वनाच्चन । वया पह खनाः जुजुं व सेठयात हाकनं सःताः न्यन - छ न्हाचः जिथाय् वोबले चंचल पहलं वल । आः वंबलय् शान्त व गम्भीर पहलं वन छाय् ?

वं लिसः बिल - थन वये न्हयो जि साधारणम्ह मनू । आः छलपोलं सेठ पदवी बिइधुंकाः जि दर्जा दुम्ह मनू जुल । उकिं न्हापा थें चंचल जुइ मजिउ धयागु मतिइ तयाः शान्त पहलं वनागु । थुकिं सिइदु, विद्वत्ताय शिशित व कोमालीपह नं दुध्यायेमाः । अले जक ब्वना तयागुया मू दइ ।

बांलाःगु खँ नं मंगल

‘सुभासिता च यावचा एतं मंगल मुत्तमं’ अर्थात् भिंगु बांलाःगु खँ ल्हायेगु नं मंगल खः । बुद्धया शिक्षाकथं जीवन मंगल जुइकेत ज्या व खँ अले मन नं बांलायेमाः । अथे धयागु म्हुतु पिचु नुगः वँचु जुइ मजिउ । मने छता तयाः म्हुतुं मेगु खँ ल्हायेबले इमान्दारिता दइ मखु, विश्वास यायेबह जुइ मखु । न्हापां छक्वःयात मंगल व लाभ जू थें च्वंसां लिपा वनां अमंगल जूवनेफु । उकिं बुद्धं धयाबिज्याःगु वचन नापं शरीर व मननं संयमित जुइमाः मेकथं धायेमाल धाःसा सदाचार सम्पन्न जुइमाः । थुकिया लागी आर्य अष्टांगिक मार्गया सम्यक् वचन सम्यक्कर्म सम्यक् जीविका पूरा जुइमाः ।

थन सुभाषित वचनया अर्थ प्रिय वचन, मद्दंगु खँ खः । मद्दंक खँ ल्हाइम्ह सकस्यां यइ, व जनप्रिय जुइ । नरम तालं खँ ल्हाइम्हेसित पशुं नं माया याइ । कडा वचन ल्हाइगु धयागु खिचाया नं यइमखु । बुद्धं नाइक खँ ल्हाणाः अंगुलिमाल थें जाःम्हेसित दमन यानाः थःगु बसे तयाबिज्यात ।

प्यम्ह पासापिं तापाक वना च्वंबले लँ द्दनाः घनघोर जंगले लाःवन । इमिके नयेगु छुं ल्यंमंत । नये पित्यानाः उखें थुखें छुं नयेगु दइला धकाः छम्ह नसा माःवंबले ब्याधा छम्ह

नापलात । वं ए व्याधा । जितः ला छकू हिँ धकाः फोन । व्याधां मतिइ तल - फोनीम्हेस्या खँ बांमलाः । ध्वयात व्वेँ ल्वाकज्याःगु व प्याथःगु लाः बिइमाली धकाः बियाछ्वत । व पासापिं दुथाय् थ्यंबले न्यन - थज्याःगु ला गन कयाहयागु, छं छु धकाः धयाः फोनाहयागु ? वं थम्हं धयागु खँ कन । व खँ न्यनाः मेम्ह छम्ह नं ब्याधायाथाय् वनाः धाल- यो दाजु । जि नये पित्यानाच्वन, जितः ला कू ति रे । व खँ न्यनाः ब्याधां मतिइ तल - जितः दाजु धाल । ध्वया खँ बांलाः धकाः नलुगु ला छपाँय् बियाहल । वं पासापिंत जूगु खँ फुकं कन ।

अनं लिपा स्वम्हम्ह नं ब्याधायाथाय् वनाः, यो अबु ! जितः ला छकू बिउसा जिउगु धकाः फोन । ब्याधा साप लय्ताल । अबु धाल । ध्वयात नुगःचु हे बियाछ्ववये धकाः स्येँला बियाछ्वत । हानं मेम्ह वनाः धाल- थौ ला पासाया शिकार यानाहःगु पाखे लात । खूब साइते लात का । जितः नं ला छकू व्यु रे । वयागु खँ न्यनाः पासा धयाम्ह विश्वासीम्ह मदयेक मगाःम्ह मनू खः । पासा धाःगुलिं लय्तायाः ला छद्रँ चिंक बियाहःगु खँ पासापिंत कन । लुधकं नये धुंकाः प्यम्हेस्यां खँ जुल - खँ धयागु बांलायेमाः । भी प्यम्हेस्यां खँ प्यता जुल । दकसिबे न्हापां ब्याधा नापलानाः फोंगु तरिका व खँ मिले मजूगुलिं प्याथःगु ला बियाहल । लिपा वंपिनिगु खँ बांलाःगुलिं व्याधा लय्तायाः बांलाःगु ला बियाहल ।

थुकिं सीदु बोली वचन बांलायेमाः । थौकन्हे राजनीतिज्ञतय्सं थज्याःगु खँ मसिउ धाये ला, सयेकातःगु मसिउ धाये ला । पार्टिं

पार्टियात अभद्र शब्द छूयला: ब्व:बियाचवनी । भोट काये त्यलकि जक जनतायाथाय् वना: नाइक खँ ल्हा:वनी । थुमित म्हुतु पिचु नुग: वँचुपिं ख: धाय्छिं । छाया् धा:सा थुपिं मेवा नयेत सेवाया खँ ल्हाइपिं ख: । सेवा याना: मेवा नइपिं आपा: मदु ।

सुभाषित वचनया लक्षण ख: -

- १) प्रियगु - न्यनीम्हेसित यइगु जुइमा,
- २) ज्याय् ख्यले दुगु जुइमा:, भिनीगु जुइमा: ।
मेगु नं अंग पुवने मा:गु प्यता खँ दु :

- १) सत्य जुइमा:, मखुगु खँ जुइ मजिउ,
- २) चुक्लि यायेगु, मेपिं फायेगु खँ जुइ मजिउ
- ३) कडा, छा:गु वचन मजुइमा:,
- ४) फुस्लुगु, थ:त नं मेपिंत नं ज्याय् ख्यले मदुगु गफ मजुइमा: ।

ल्हानागु खँ करपिंत स्यंकेगु, ठगे यायेगु मजूसा व मखुगु खँ जुइ मखु । करपिं ल्वाकेगु खँ मजूसा व खँ चुक्लि खँ जुइ मखु । करपिनि नुगले घा: मजुइगु जूसा व कडा वचन जुइ मखु । धयागु खँ सुया नं ज्याय् ख्यले मदु मजूसा, आ: नं लिपा नं ज्याय बिइगु जूसा व फुस्लुगु खँ जुइमखु । बुद्धं भिक्षुपिंत फुस्लुपिं धका: बरोबर न्वानाबिज्या:गु खँ 'सूत्र पिटके दु ध्यानाचवंगु दु, छाया्धा:सा म्वा:मदुगु खँ ल्हानाचवनीगु अप्व: । उकिं बुद्धं 'आर्यमौन' सुंक चवनेगु बानि या, मज्जि मगा:गु जक खँ ल्हायेगु बानि या धका: धाल । आर्यमौन धा:गु न्ह्याब्बें, खँ मल्हासे

पाकः जुया च्वं धाःगु मखु । ज्याय् छ्यले मदुगु खँ ल्हाये मते
धाःगु जक खः । न्हाय्पं न्ह्याब्लें चाला च्वं न्यँ जक न्यनेत ।
म्हुतु न्ह्याब्लें चाला मच्चं मालीबले खँ ल्हायेत जक चायेकी ।

बोधिराजकुमारया कलाकारं थःगु ज्यान बचे यायेत मखुगु
खँ ल्हाःसां नं सुयातं मस्यं, थःगु नं रक्षा जुल । मंत्री कलाकार
यात कंगु खँ - छंत खतरा दु छ बचे जुइमाःसा बिस्युं हुं धाःगु
भिंगु हे खँ खः फुस्लुगु खँ मखु ।

‘सद्धर्म पुण्डरीक’ धयागु सफुलि “तले छें मि नयाच्चवंकं नं
मस्त छ्यली म्हिताच्चन । पिहां वा धालं नं वास्ता मयाबले मां-बौ
निम्हेस्यां खःसां मखुसां ‘चाकुमरि हयागु दु काः वा’ धाःबले मस्त
पिहां वल । मरि हिं धाबले मां-बौपिसं छें मिनयाः च्वंगुलिं छिपिं
पिकाये मालाः जक धयागु, मरि मदु धाल । थन मरि मदुसां मरि
काः वा धाःगु खँ सत्य मखु । अथे खःसां ज्यान बचे जुल ।

अंगुलिमालया पासापिसं वयात स्यंकेगु नियतं गुलि नं
गुरुयाथाय् खँ ल्हाःगु ख फुक्कं चुक्लि याःगु खः ।

थौकन्हे गुलि नं खँ, छध्वःयां निध्व यायेगु, मनूत भ्रमे
लाकेगु खँ फुकं सुभाषित मखु ।

भिक्षु छम्हेस्यां न्ह्याबलें छेंय् च्वनेबले मसिनु जाकिया जा
नयाच्चनागु, आः थज्याःगु बांमलाःगु जाकिया जा नयाच्चने
माल धाःगु न्यनां न्यने मफयाः भिक्षुपिं वयागु छें वनाः स्वोवंबले
भ्वाथःगु भिखाचा छेंय् मां-बौपिं भ्यातःकें व छुचुंमरि नयाच्चंगु

खना व भिक्षुया खँ सुभाषित मखु भूठ धयागु सिइदत । ध्व बुद्धया
पालेयागु घटना खः । उकिं खँ बाँमलात धायेवं जीवन मंगल जुइ
मखु । थुकिं सिइ दु जीवन मंगल जुइकेत खँ बांलायेमा ।

दान बीगु नं मंगल खः

दान धयागु जिगु जिगु धकाः क्वातुक ज्वना च्वनेगु पह त्वःताः माया मारे यानाः मेपिंत बीगुयात धाइ । थ्व जुजुनिसें कयाः फ्वगिंतयूसं तकं प्रशंसा याइगु धर्म खः । फुक धर्मे माने यानाच्च्वंगु धर्म खः । बुद्ध जुइत नं मदयेक मगाःगु पारमिता धर्म मध्ये न्हापांगु धर्म खः । भिगू पुण्य क्रियाय् नं न्हापांगु व प्यंगू सेवा धर्मय् नं न्हापांगु खः ।

दानया लक्षण - छुं वस्तुइसं लोभ चित्त प्यपुना च्वनीगु आसक्ति मदइगु अलोभ चेतना खः । लोभ धयागु अरहत मजूतले दया हे च्वनी । निर्वाणया लँपुइ वनेत दान बीबले मन व चित्त एकदम शुद्ध जुइमा । अथे धयागु लोभ चेतना भ्या भचा हे ल्यँ दये मजिउ ।

Dhamma.Digital

लोभ धयागु ग्यानापु मजू, तर त्वःता छ्वये थाकु । द्वेष धयागु ग्यानापु, तं पिहांवल कि मनू स्यायेगु नं ज्या याइ । तर क्रोध त्वःताछ्वये थाकु मजु । अथे धयागु न्ह्याब्लें तं ल्यनामच्चं । मोह धयागु नं प्यानुसे च्वं, त्वःताछ्वये थाकु ।

दान धयागु बीम्हेस्यां नं काइम्हेस्यां नं लय्ताः वइगु खः । तर चन्दा काःवइबले बीम्हेस्या मन उस्त याउँसे मच्चं काइम्हेस्या जक मने लय्ता वइ । थन थुइका कायेमाःगु खँ छता दु - दान

मंगल (भिं जुइगु खँ)

(५३)

बीम्हेस्यां लयताः वोगु याउँसे च्वनी, काइम्हेसिगु झ्यातुइ ।
 छायाधाःसा काइम्हेस्या लोभ चेतना जुल । बिउम्हेसिया त्याग
 चेतना जुल । तर नां कमे यायेगु नियतं दान बिल धाःसा व उलि
 शुद्ध मजू धायेफु । चेतना पाये धुंकल ।

ध्व बारे छगू निगू उदाहरण न्हयथने । दान बीपिं यक्व दु,
 तर त्याग चेतना म्होचा जक खनेदु । दान बीबले काइम्हेसित
 ज्याख्यलय् दुगु बीमाः । जि, जिगु धैगु भावना त्वःताः बीमाः ।

भारतया घटना खः छम्ह व्यापारी श्रीराम परमहंस
 स्वामीयाथाय् वनाः न्यन - स्वामीजी, जिं न्यनातयागु दु, सर्वश्व
 त्याग यायेफुसा ईश्वरया दर्शन दइ । व हे खँ अनुसारं जिं
 सारा सम्पत्ति, काय् म्हायाय्पिंत त्याग याना बी धुन । व्यापार नं
 मयाये धुन । थौकन्हे व्यापार धयागु छु खः, जाकि तरकारी भाः
 छु खः छुं हे मसिइ धुंकल । अय् नं ईश्वर खंके मफु ।

परमहंस स्वामी मुसु मुसु न्हिलाः धाल, - व्यापारी भाजु,
 छिंला पुलांगु सिसीइ च्वंगु चिकं न्हूगु सिसीइ तयेगु ज्या जक
 यात । पुलांगु चिकंया नस्वाः ल्यनां तुं च्वं थें छिगु मन नं धन
 सम्पत्तिइ तक्यना हे च्वन तिनि । पुलांगु संस्कार गथे खः, अथे
 हे तुं, छुं पाःगु खनेमदु । चित्त व मनु शुद्ध जूगु खनेमदु । मन हे
 शुद्ध मजुइकं गनं ईश्वर खनी ।

छम्ह मूर्ख मनुखं (माभी) डुंगा चिनातःगु खिपः मफ्यंसे
 चच्चिं यात्रा वनेगु मती तयाः चले यानाच्वन । तर सुथे जूबले

डुंगा गन खः, अनं तुं लानाच्चन । मतलब संस्कार मपायेकं पार तरे जुइ फइमखु, निर्वाणया लँपुइ लाइ मखु ।

छक्वः प्रसिद्धमह स्वामी विवेकानन्द गंगा खुसि सिथे चाःहिउ वन । अन त्यागी जुयाच्चंपिं साधु त नं यक्वं दु । छन्हु छम्ह साधुयाथाय् वनाः विवेकानन्द स्वामी न्यन - छि साधु जुयागु ग्वःदँ दत ?

व साधुया लिसः ख - पीदँ (४० वर्ष) दत । उलि जक मखु, लखंलख दां व सम्पत्ति नं त्याग याना वयाम्ह खः जि ।

स्वामी विवेकानन्दं धयाबिज्यात - छि ला धात्थें त्यागीमह साधु मखु खनि । धात्थेंयाम्ह त्यागी साधु खःसा छँ त्वतावःगु पीदँ दयेकुंकल अयनं आःतकं लखंलख ध्यवा त्याग यानावयाम्ह धयागु भावना मने थानाच्चन तिनि । अथे मने मथाये माःगु खः । ध्व अहंकार गनं ल्यनाच्चंगु ? धन सम्पत्तिं मन तापानाच्चंगु खनेमदु । धने आसक्ति व अहंभाव दत्तले धात्थेंया त्यागी जुइमखु । बियागु व त्याग याना वयागु दान शुद्धगु दान मखु ।

बुद्धया शिक्षा कथं पाप कर्म मयानां जक मगाः, पुण्य कर्म जक यानां नं मगाः चित्त नं शुद्ध जुइमाः । फुक ज्या मनयागु स्वभाव अनुसार जुइगु । न्ह्यागु ज्याय् नं मन न्हापालाक वनीगु । उकिं शुद्ध मनं खँ ल्हाःसां नं ज्या याःसां नं किचः याउँक लिउलिउ वइथें फल बांलाइ । अशुद्ध मनं यानागु ज्याया फल दोहँया लिउलिउ घःचाः झ्यातुक तुला वइथें फल नं झ्यातुक वइ ।

भीथाय् अन्न दान बीगु चलन दु । अन्न दान बीगु धइगु बल दान बिउगु जुइ । छायाधाःसा नसा नयाः जक प्राणीपिं स्वानाच्वंगु खः । वसः दान बीबले श्रीसम्पत्ति दान बियागु जुइ । छायाधायेबले वसः पुनेबले मनूया रूप बांलाना च्वं । लाकां व कुसा दान बीबले सुख दान बियागु जुइ । बहनि झ्याले पिने मत च्याकाः तयेबले ख्युंसे च्वंथाय् मिखा दान बियागु जुइ । भीथाय् न्हिने हे मत च्याकेगु चलन दु ।

थःगु छुं चीज बी मफुसां दान बी जिउ - गथे कि गनं धर्मशाला स्कूल, विहार दयेकाच्वंथाय् श्रमदान, हिदान बीगु, लः त्वंकेगु थ्व नं दान हे खः ।

बाखं कंकेगु, सफू छापे यानाः इनाबीगु, थम्हं सिउगु धर्मया खँ कनेगु धर्मदान खः । धर्मया सफू छापे यानाः इनाबीगु महापरित्राण याकेगु ति हे ग्यं । थौकन्हे हिदान बिउसां थ्वःकः हिदान बी धुन धायेकेगु पह व महारित्राण थ्वकः यायेधुन धायेगु पहले शुद्धगु चित्त लक्षण खनेमदु । छायाधाःसा थुकी अहं दुथ्याःगु खनेदु धयाथें च्वं ।

दान धयागु निथी दु-

- १) अनुकम्पादान
- २) पूजादान ।

थः स्वयां ब्वह्यंपिं फ्वगितयूत दान बीगु अनुकम्पा तयाः खः । थः स्वयां गुण धर्म च्वय् लाःपिं त्यागीपिंत बीगु

पूजादान । दान धयागु फ्वना नं काये मजिउ । धयातःगु नं -
'देहीति वचन काष्ठं, नास्तीति वचनं तथा अर्थ- जितः माल
धकाः ल्हाः फयेगु धयागु वचनं खाइसे च्वं हँ । अथे हे हिँ
धाइबले बी मफत कि नं खाइसे च्वं हँ ।

यग्गु थजु बीगु धयागु बांलाःगु चलन खः । बीफुसा
पासापिं व थःथितिपिं दया च्वनी । उकिं जीवन मंगलमय जू ।

दान वीबले छुं प्रार्थना मयाःसां फल बांलाइ । न्हापां तुं
दान बियागुलिं लिपा सुख भोग याये दयेमा धकाः प्रार्थना याये
धयागु ध्यवा त्यासा बियाः ब्याज कायेगु खँ जुल । शुद्धगु चित्त
मजुल । दान धयागु त्याग यानाः बीगु खः । हानं फलया आशा
यायेगु संसार चक्रे तुं तक्क्यना च्वनेगु जुल । निर्वाणया लँपुइ लाइ
मखु । दानया फलला अवश्य दइ । तर उकिं आशा याये मजिउ
आशाकृति जुइ मजिउ ।

Dhamma.Digital

धर्मचर्या-धर्मआचरण यायेगु नं मंगल खः

आः धर्म आचरण यायेगु बारे न्ह्यथने त्यना । थुगु पत्ति भन बांलाःगु खँ जुयाच्चन । छायाधाःसा आचरण बांमलाकं जीवने मंगल वइमखु । मां-बौया सेवा यानाच्चंसां खँ बांलाःसां आचरण बांलाके माःगु जुयाच्चन । सकस्यां मनू गज्याःम्ह धयागु म्हसीकेत वयागु आचरण, पहचह व व्यवहार स्वयेगु चलन दु । उकिं बुद्धं शीलया खँ न्हापां कनाबिज्याइ । भिक्षुपिनि पाखें न्ह्याथाय् कार्यक्रम शुरु याःसां पंचशील प्रार्थना याकी । धर्म प्रचार याइपिनिगु आचरण बांलाःसा इमि पाखें मनू अप्वः हे प्रभावित जुइ ।

थौतक नं बुद्धयात मनूतय्सं थपाय्चवः हनाच्चंगु वसपोलया आचरण बांलाःगुलिं खः । अथे धयागु विद्याचरण सम्पन्नम्ह, ज्या व खँ ल्वोम्ह । ख्वाः बांलाःथें मन नं पिचुसे च्वंम्ह । भीपिं थें खँ जक बांलाःम्ह बुद्ध मखु । छक्वः बर्म्ह छम्हेस्यां बुद्धयाके न्यन - छःपिनि जात छु ? अब्ले बुद्धं धयाबिज्यात - जात न्यनेगु मखु आचरण न्यँ, जीवनचर्या छु धकाः न्यँ । थुकिं सी दु, बुद्धया उपदेशे आचरण बांलाके माःगु न्हापांगु मूखँ खः ।

भिक्षुपिं, गुरुमापिं दुगु विहार विहारे न्ह्याब्लें बुद्धपूजा

याइबले ब्वनीगु दु- इमाय बुद्धपूजाय कताय सुद्ध चेतसा, चिरं
 तिट्ठतु सद्धम्मो लोकोहोतु सुखी सदा । अर्थ : थुगु चित्त शुद्ध
 याना: बुद्धपूजा यानागुलिं सद्धर्म चिरस्थायी जुइमा: संसारे
 म्वानाच्चं पिं नं सुखी जुइमा । थन अर्थे हे तुं प्रार्थना मया: । चित्त
 शुद्ध यानागुलिं धा:गु आचरण बांला:गुया चिं ख: । हानं लिपा
 ब्वनी -इमाय धम्मानु धम्म पटि पत्तिया बुद्धं पूजेमि, अर्थात-
 थुगु चित्त शुद्ध याना: धर्म आचरणं बुद्धं पूजा याना ।

बुद्ध पूजा यानाच्चं पिं उपासक उपासिकापिसं अर्थ थूमथु
 इमिसं हे जक सिउ । अर्थ थूसां मथूसां थन चित्त शुद्ध जुइमा:गु,
 यायेमा:गु खँ साप बांला: जू । धर्म धयागु हे ध्व ख: । चित्त शुद्ध
 मजुइकं यानागु ज्या ताले ला: धायेमछिं ।

आ: थन धर्माचरण व धार्मिक धयागु खँ थुइका बिइत
 बुद्धया पालेयागु घटना बा बाखं छपु न्ह्यथने ।

श्रावस्तिइ बुद्ध च्वनाबिज्या:बले धम्मिक (धार्मिक व
 धर्मात्मा) धयाम्ह उपासक छम्ह दु । व धार्मिक अथवा धर्मात्मा
 धा:गु नां जात:या नां मखु । वयागु धर्माचरण व पहचह बांला:गुलिं
 वयात धार्मिक धाइगु ख: । व उपासकया दिनचर्या कथं न्हियान्हिं
 विहारे वना: बँ पुना: सफासुग्घर याना: त्वनेगु ल: गन गन
 तयेमा:गु ख: तयाबिइगु इले ब्यले दान नं बियाच्च्वनी ।

छैय् लिहां वया: नं थम्हं यायेमागु ज्या फुकं याइ । काय
 म्हयाय्पिं नाप मा:कथं खँ ल्हाना: धायेमा:गु धया: कर्तव्य पालन

यानाच्चनी । त्वाले च्वंपिं नाप नं उत्तिकं मिले जू । छुं ज्या परे जुइबले थःगु छँया ज्या थें समभ्के जुयाः ग्वाहालि बिइगु जुयाच्चन । छुं चीजबीज माःसां नं थःके दुगु बिइगु बानि जुयाच्चन । अथे जूगुलिं त्वाले च्वंपिं फुकस्या व साप हे यो । धर्मे लगे जू थें पहचह नं बांलाः धाइगु जुयाच्चन । उपासकपिसं नं वयात थःपिनि नायो यानाः माने यानातल ।

बुद्धं बरोबर बाखं कनीबले धयाबिज्याइ - जन्म जूपिं मनूत सकलें बुरा बुरी जुइतिनि, म्हं मफयेका च्वने माली, सी नं मानि । थ्व स्वता खँ प्राकृतिक नियम खः धयागु ल्वःमंके मजिउ । थुपिं स्वता न्ह्याब्लें लुमंसा मनूया जीवने मंगल जुइ । छायाधाःसा अथे लुमंका च्वनीम्ह अल्सि जुइ मखु, बेहोशी जुइ मखु, कतिलाःपाकः जुइ मखु ।

व श्रावस्तीयाम्ह उपासक धार्मिकयात नं बुरां थियाहल । ल्वचं नं कल । आयु नं फुनावल । व तसकं म्ह मफयावल । व उपासकं कायपिं सःताः धाल - जि भन्तेपिं बिज्याकाः परित्राण पाठ याकाः बाखं छकः न्यनेगु इच्छा जुल । जि ला म्वाइ थें मच्चन । विहारे वनाः तथागत बुद्धयात जिगु पाखें वन्दना यानाः जिगु इच्छाया खँ छकः कना ब्यु । वसपोलं भन्तेपिं सुं छोया हयाबिज्याइ नापं ब्वना वा ।

अबुया आज्ञा कथं विहारे वनाः बुद्धयात खँ कन । च्याम्ह भन्तेपिं ब्वनाः कायपिं छँ वल । लायातःगु लासाय् भिक्षुपिं फ्यतुनाबिज्यात । भन्तेपिं बिज्याःगु खनाः धार्मिक उपासक तसकं

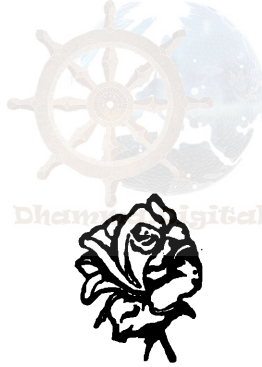
लयताल । उपासकं प्रार्थनायात - भन्तेपिसं करुणा तथा: सतिपट्ठान
सूत्र पाठ यानाबिज्या:सा जिउ । जि ला म्वाइ थें मच्चन ।
उपासकं बांलाक चायेकल व म्वाइ मखुत धयागु खँ ।

भन्तेपिसं पाठ यानाबिज्यात - मैत्री पूर्वक । पाठ न्यना
च्चंच्चं उपासकया मन नं याउंसे च्वन । म्हगसे म्हं थें जुल ।
जोर नं थ:हां वोथें जुल । वं पूर्वनिमित्त खन । वयात देवलोकं
विमान ज्वना: थन वा धा:वो थें जुयावल । व उपासकं हालेमते
'हुँ हुँ' धका: ल्हा: भाय् याना: धाल खनि । काय म्हयाय्पिसं खँ
मथुया: ध्व छु जूगु । अपाय्सकं धर्मया खँ न्यने योम्ह बा: नं
म्वा:ल हुँ धका: ल्हा भाय् यात धका: ह्वाँय् ह्वाँय् ख्वयाहल ।
भिक्षुपिं नं आ थन च्वनां मजिल धका: लिहां वन ।

उपासकया होश बल । न्यन - छिपिं छाय् ख्वया च्वनागु ?
भन्तेपिं ग्व ? गन बिज्यात ? काय् म्हयाय्पिसं धाल - बा: नं हे
म्वा:ल हुँ धका: ल्हा: भाय् याना: धाल । आ: थन च्वनां मजिल
धका: लिहाँ बिज्यात । अले उपासकं धाल - जिं भन्ते पिंत धयागु
मखु । जित: ला हुइँक यंकल । देवता थेंजा:पिं विमान ज्वना:
थुकी च्वं वा धका: हालाच्चंगु न्यने मयया: 'हुँ हुँ' धका: इमित
धयागु, भन्तेपिंत धयागु मखु । आ: न्ह्यागुसां म्वाल । आ: जि
वने त्यना । जि मभिंथाय् वनी मखु । भिंगु निमित्त खना । छिमिसं
ल्व:मंके मजिउ, भीत धर्मात्मा धाइगु त्वाले च्वंपिसं भीगु पहचह
बांला:गुलिं छिपिं जि मदये धुंका: नं अप्रमादी जुया: आ: थें तुं
पहचह बांलाका च्वँ । त्वाले च्वंपिं नाप नं मिले चले जुयाच्चं ।

न्हापार्थे मेपिंत उपकार यायेगु त्वःते मते । विहारे वनाः सफासुगघर
यायेगु ज्या नं यानावं च्वँ । अल्सि जुइ मते । जि वने त्यल । जि
थें तुं भिंथाय् वनेयोसा छिपिं नं भिं जुया च्वँ । ताले लाका च्वँ ।
अले भीत धर्मात्मा धाइगु खँ ल्यनाच्चनी । मनूतय् रुप जकं फुना
सिना वनी, नां ला जीर्ण जुइ मखु । नां ल्यना हे च्वनी थुलि हे
जक जिं छिमित धायेगु दु । थुलि धयाः सदांया लागी मिखा
तिसिनावन ।

धर्माचरण बांलाकेगु नं मंगल धाःगु खँ ध्व बाखनं छर्लंग
क्यथें च्वं । मेगु खँ मागु मदु ।

अय्लाः त्वनेगुली संयमी जुइगु मंगल

थुगु मंगल सूत्रकथं अय्लाःत्वने मजिउ मधाः । मज्जपाना च संयमो अर्थात् त्वनेगुली संयमी जुइगु जक धयातःगु खनेदु । चाःहिइकाः धायेगु खःसा अय्लाः त्वनेगुलिं तापाना च्वनेफुसा भिंजुइ धाःगु खः । तर पंचशीले थें त्वने हे मजिउ धकाः तप्यंक धयामतः । मंगल सूत्रया भाय् बांलाः । 'गृही विनयस' नं त्वने हे मजिउ मधाः । बरु बुद्धं सिंगालपुत्रयात अय्लाः त्वन धायेवं छु छु बेफाइदा व हानि जुइ धयागु बारे थथे धयाबिज्याःगु दु -

- १) थनया थनसं दुगु धन सम्पत्ति छें बूँ नाश जुइ ।
- २) थःगु छेंय् च्वपिं नाप नं जःलाखःला नाप नं ल्वापु जुइ ।
- ३) थःगु शरीरे ल्वय् जुइ, मिखा स्याइ, छयं स्याइ, जें स्याइ । स्यें स्वें स्यनी, न्हयपु गनी, हिनु बमलाइ ।
- ४) देशे बदनाम जुइ, सकसिनं अय्लाःगुलु धायेका च्वने माली, पत्याः याइ मखु ।
- ५) मच्छाः व गयाःपह धयागु दइ मखु ।
- ६) प्रज्ञा बुद्धिहीन जुइ ।

गौतम बुद्धया भाषा शैलीइ बांलाःगु छु धाःसा न्हयागुं ज्या याये त्ययेकाः फाइदा व बेफाइदा थुइकि धया बिज्याइ । गथेकिः वासःया रूपे गनं गनं छयले ज्यू थाय् नं दु । धायेनु कि

मंगल (भिं जुइगु खं) ————— (६३)

थौकन्हे छ्वालगु ताकतया टोनिक वासले ५० निसें ८०,९० प्रतिशत तक अय्लाः ल्वाकछ्ख्यानातःगु दु । व वासः त्वने मजिउ धायेगु पाय्छि मजू । स्वाहानें कुतुं वयाः म्हस्याइबले अय्लाखं बुयाबिइ जिउ । वा स्याइबले भिंगु अय्लाः छ्पुति निफुति कपाय् छकूचाय् तयाः वाय् तयाबिइ जिउ । नयागु पचे मजुइबले अय्लाः भतिचा त्वनकि नं पचे मजुयाः प्वाः स्यानाच्चंगु लना वं । 'विनयले गनं गनं गिलानस्स अनापत्ति = म्हं मफइबले आपत्ति दोष म्दु धयातःगु नं खनेदु । मतलब अय्लाः जि हे मजिउ धकाः तसकं कट्टर जुइ मजिउ धयागु बौद्ध मत खः । थये धायेबले गुलि गुलिस्यां मयेफु । छायाधाःसा अय्लाः त्वने पल्के थुल धायेवं अय्लाखं भिं मभिं सिइके फइमखु । अय्लाखं न्ह्यपु हे स्यनीगु वें थे. जुइगु, मैत्री करुणा धयागु भ्याःभतिचा हे मदयावनीगु जुइ, अले मानवता नं दइ मखु । नां जक याम्ह मनु जुइ, ज्या फुकं राक्षसी जुइ । अय्लाः त्वने धुन कि तसकं ग्यानापुगु पाप कर्म यायेत नं लिफ स्वइ मखु । अय्लाखं कालकि मां-बौ कलाः काय म्ह्याय धाइ मखु । न्हापा छ्मह जुजुं अय्लाः त्वनागु शुरे थः काय स्यानाः ला तकं नयाविल । लिपा अय्लाःया रंग तने धुंकाः कपाः दायाः ख्वयाच्चन ।

बुद्धया पाले पंचशील नियमयात प्राण वंसां स्यंके मखु धकाः प्रतीज्ञा यानाच्चंम्ह छ्मह मनु दु । वं न्ह्याथासं पंचशीलया खँ जक प्रचार याः जुइगु स्वयेमफयाः मयोपिं मनूतय्सं वयागु पंचशील मस्यंकुसे गनं त्वःते धकाः षडयंत्र यानाच्चन । इमिसं

बांलाःगु प्याखं छगू दयेकल । तःधंगु हल छगुलिइ न्यागू ध्वाखा दयेकल । १. नम्बरया ध्वाखां दुहां वंसा न्ह्याम्हसां प्राणी स्यानावने माः । दुहां वनेत ध्यबा पुलाः टिकट कायेम्वाः । २. नम्बरया ध्वाखां दुहां वनेत न्ह्यागुसां छगू खुया कायेमाः । ३. नम्बरया ध्वाखां दुहां वनेत बांलाःपिं अप्सरा थेंज्याःपिं मिसात नाप मोज यायेमाः । ४. नम्बरया ध्वाखां दुहां वनेत मखुगु खँ ल्हायेमाः ५. नम्बरया ध्वाखां दुहां वनेत अय्लाः भतिचा त्वनेमाः ।

अले पंचशील प्रेमी न्ह्याथाय् वंसां व लिसे व प्याखंया बयान याना खँ ल्हायेगु, जक यायेगु ग्वसाः ग्वयातल । व प्याखं मस्वम्ह मनूया जीवन व्यर्थ । वना वनाथाय् प्याखँया बयान जक न्यनेमाःबले पंचशील प्रेमीया व प्याखं स्वयेगु साप इच्छा जुल । स्वयेगु मतिइ तयाः १. नम्बरया ध्वाखाय् वनाः टिकट फ्वन । थनं दुहां वनेत टिकट माःगु मद्दु, न्ह्याम्हसां प्राणी छम्ह स्याना वने माः धाल । पंचशील प्रेमी थ्व ज्या ला जुइ मखु धकाः २. नम्बरया ध्वाखाय् वन । अन न्ह्यागुसां खुया काये माःगु जुयाच्चन । अन नं त्वःताः ३. नम्बरया ध्वाखाय् वन । अनला ल्यासेपिं मयूजुपिं नाप मोज यायेमाःगु जुयाच्चन । अन नं त्वःताः ४. नम्बर ध्वाखाय् वन । अन मखुगु खँ ल्हायेमाः धाःगुलिं अनं नं ५. नम्बरया ध्वाखाय् वन । अन अय्लाः भतिचा सां त्वनेमाः धाल । पंचशील प्रेमी बिचाःयात प्राणी हत्या, खुया कायेगु, मिसानाप मोज यायेगु व मखुगु खँल्हायेगु थुपिं प्यतां मजिउ अथे याये स्वयां ला वरु अय्लाः हे भतिचा त्वनाबियां छुं मस्यं ।

अनला तसकं भिंगु साःगु व कडागु अय्लाः तयातःगु जुयाच्चन ।
 पंचशील प्रेमी अय्लाः भतिचा ति धकाः फवनाकयाः त्वन खनिं ।
 व ला अय्लाः धयागु हे गुबलें त्वने मननिम्ह । भतिचा त्वने साथं
 अय्ला हिनलिइ दुहाँवन अले वयाके फूर्ति थहांवल । वयात ला
 अय्लाः साप सात । अय्लाःया शूरे धाल ध्व ला अमृतपान खनिं ।
 थज्याःगु अमृत त्वने मजिउ धकाः जितः भंगः लानातल ।

जितः अय्लाः भतिचा मेगु नं ति धकाः फवनाः त्वन ।
 भन हे कडागु अय्लाः बिल । पंचशील प्रेमीयात अय्लाखं काल ।
 वं छुं मचाल । वें थें जुल । षडयंत्र याःपिसं पंचशील प्रेमीयात
 ल्यासेत दुधाय् ब्वना यंकाविल । अन वं बलात्कार यात । १
 नम्बरे यंकाबिल, वं प्राणी हिंसा नं यात, खुया नं काल, मखुगु खँ
 नं लहात अय्लाखं पंचशील न्यागुलिं नष्ट व भ्रष्ट जुल ।

ध्व घटनां छु सी दु धायेबले अय्लाः भतिचा जक जिउ
 धकाः त्वने मजिउ धाःगु खः । होश दुपिसं अय्लाः त्वनीमखु,
 त्वंसां लः ल्वाकःछ्यानाः त्वनी । संयमी जुइ फुसा अय्लाखं
 मस्यने फु । तर होश छखे लाःवनी ।

सोभियत रुस कमयुनिष्ट शासनं पतन जूगुया मूखँ मुख्य
 कारण अय्लाः यक्व यक्व त्वनेगु बानि जूगुलिं खः । राष्ट्रपति
 गोर्वाचोभया पाले कारखानाय् व अफिसे च्वनेबले अय्लाः त्वने
 मजिउ धयागु नियम दयेका बिउगु खः, तर कार्यान्वयन मजू ।
 अय्लाखं न्ह्यपु स्यंका बिउबले साम्यवाद चातुवात । विलासितामूखी
 जुल अले स्यन । चीने माओत्सेतुडया पाले अय्लाः त्वनेगुली

संयमी जुइमाःगु नियम कडा जूगुलिं देश बने जुल । तर लिपा
अय्लाः त्वनेगुली संयमी मजुल, चरित्र व्हासुल, देश बने जूसां
मनू बने मजुया वल ।

ध्व पंक्ति च्वया च्वंम्हेस्या ग्वाहालि काये माःम्ह मनु
छम्हु दु, सुथं निसें अय्लाः त्वनेमाःम्ह । ११० म्ह धर्म कीर्ति
पत्रिकाया ग्राहक दयेकाः इना नं बिइ । अले ज्याला नं न्ह्याक्व
बिउसां गाःम्ह । काठमाण्डुइ मखु, पिनेया खँ खः । परित्राण पाठ
याःबनेगु छँय् नं अय्लाः व्हालाव्हाला बास वो । अय्सां पंचशील
बियाः पाठ यानावया ।

पापकर्म तापाना च्वनेगु व पापकर्म मयायेगु नं मंगल

आरती धयागु पापकर्म यायेगु पाखें मनयात तापाका तयातयेगु खः । विरति धयागु शरीर व वचनं पापकर्म मयायेगु खः । गुगु ज्या यायेबले करपिंत दुःख जुइगु व करपिसं 'छि । छि ॥' धाइ अज्याःगु बांमलाःगु ज्यायात पाप धकाः धाइ ।

पाप धयागु न्याताजि नं दु, भिंताजि नं दु, न्हापालाक न्याताजि पाप वा बांमलाःगु ज्याया बारे निं न्ह्यथने । 'पंचशीले' न्यागू आचरणया खं दु । हिंसा यायेगु, खुया कायेगु, भ्रष्टाचार - बलात्कार यायेगु, मखुगु खं ल्हायेगु व अय्लाः ध्वं आदि त्वनेगु । थुपिं न्याता पापं तापाना च्वनेगु व मयाय्गु मंगल खः । च्वे च्वंगु न्याता पापकर्म मयायेगुयात 'पंच शील' धाइ ।

(क) हिंसा छायाय् पाप धायेबले करपिंत दुःख जुइगु जुयाः पशु स्यायेगु व मनू स्यायेगु फुकं हिंसा खः । तर पशु स्यायेगु व मनू स्यायेगु पाप बराबर मजू । मनू स्यायेगु तच्चवगु पाप कर्म खः । भिक्षुपिसं पशु स्याइबले भिक्षुत्वं पतन मजू । मनू स्यात कि भिक्षुत्वं पतन जुइ । निहं निहं धर्मया नामे भीथाय् पशु स्यानाच्चं, नयेत नं पशु स्याना च्वं । सुयां चिउताः मदु । तर मनू स्याइबले

यक्व चर्चा जू । हालसाले रानीपुखूया जःखः न्हिने हे
मनू स्यानाबिल, यक्व चर्चा जुल ।

(ख) खुया कायेगु पाप छाया धायेबले करपिनि दुःखसिया
कमे यानातःगु धन वस्तु खुया काइबले मनूतयूत तःधंगु
दुःख जू । करपिनिगु मबिइकं कायेगु जक खुया कायेगु
जुइ मखु, ज्यामि तयाः ज्या याकाः ज्याला मबिइगु,
तलब मबिइगु ध्व नं खुया कायेगु पाप कर्म खः ।

(ग) भ्रष्टाचार व मिसातयूत बलात्कार यायेगु नं तःधंगु
पाप खः । बलात्कार यानाः स्यानाः वांछूवयाबिइगु
यक्व हे घटना जुयाच्चंगु दु । ध्व तःधंगु हे अपराध
जुयाच्चंगु खः ।

(घ) मखुगु खँ लहायेगु छुं मखुथें च्वने धुंकल । थुकिं बचे
जुइ मफइबले मनूया मू पाः जुइ । मखुगु खं लहाइम्हेसित
मनूतयूसं पत्याः याइमखु । वयात फत्ताहा धाइ । विश्वास
याना जुइ फइ हे मखु । उकिं मखुगु खँ मल्हायेगु मंगल
खः ।

(ङ) अय्लाः ध्वँ त्वनेगुलिं तापाना च्वनेगु गाक्कं मंगल
जुइ । छँय् छँय् ल्वापुख्यापु व ततःधंगु अपराध पाप
याइगु अय्लाः त्वःनाः हे खः । अय्लाः त्वने धुन धायेवं
ग्याःपह व मछ्वाःपह धयागु दइ मखु । तर नेपाःया
संस्कृति कथं अय्लाः त्वनेगु व त्वंकेगु धाःसा सभ्यता थें

जुयाच्चन । छथाय् स्कूलया वार्षिक समारोहे वनाबले
 अन ला अन्ति - न्ह्योने तया ख्ये व न्याया थाय्भु
 न्ह्योने ज्वाइया मिक अय्ला तया: सगं बिल । जिपिं
 भिक्षुपिं ला पंचशील प्रचार याइपिं मछ्छाला: याकनं व
 थाय् त्व:ता वया । बुद्धया पंचशील नेपा:या सांस्कृतिक
 ज्यायात मल्वयावल । बुँज्या याइपिं ज्यापुतय्त व अप्व:
 परिश्रम याइपितं नं अय्ला: मत्वंसे मगा: धाइगु ।
 ज्यापुतय् लागी नं अय्ला: मत्वनेगु नियम मछ्छिना
 वल । खजा मत्वंसे हे मगा: धायेगु अज्ञानताया खं ख: ।

आ: मेगु भिताजि पाप छक: म्हसिइके, गुकिं तापाना च्वनेगु
 भीगु नितिं मंगल जुइ । शरीरं स्वता पाप कर्म याइगु दु -

१) हिंसाकर्म २) खँज्या ३) भ्रष्टाचार व (बलात्कार)

वचनं - १) मखुगु खँ ल्हायेगु २) चुक्लि यायेगु,
 ३) कडाबोली ४) गफी

मनं- १) बल्ला:गु लोभ २) बदला कायेगु ३) मिथ्या
 दृष्टि

थन प्राणीहिंसा पापकर्म जुइत न्याता अंग चूलायेमा:

१) प्राणी जुइमा: २) प्राण दु धयागु सिका कायेमा:
 ३) स्याये धका: मतिइ तयेमा: ४) स्यायेगु कुत: यायेगु ५) प्राण
 हे कायेगु । थुकिं सी दु, कि पसले मियात:गु ला नयां हिंसाय्
 मला: । फुसा मनुयेगु बांला: ।

बुद्ध धर्म कथं सुं, प्राणी स्याये ज्यू धाये मछिं । तर हिंसा
 धैगु मनू वा प्राणी स्यायेगु जक मखु, मनूतयूत दुःख बिइगु
 गथेकि : अंश काइपिं दयेकं सुं हकवाला मद्दु धकाः सरकारी
 अधिकारी पाखें सिफारिस कयाः सम्पत्ति हजम, यायेगु, जाली
 तमसुक दयेकाः कायेगु, थुपिं भेल्लाः ज्या फुकं हिंसायू लाः वं ।
 ला मनया धकाः फुइ याइपिसं नं थज्याःगु भेल्लाः ज्या यानाच्वंगु
 खनेदु ।

बःलाम्हेस्यां बःमलाःम्हेसित व्वत्यलेगु नं हिंसायू लाःवं
 जक मखु हिंसा हे खः ।

विष दुम्ह सर्प थःथायू छैयू वोम्हेसित लानाः मेथायू वाये
 यंकाः मेपिंत न्याइबले छु जुइ ? थुकिया लिसः पंचशीलं बिइ
 मफु थें च्वं । गुलिसिनं न्ह्यसः तइ, -वेंचाःखिचायात छु यायेगु
 थुकिया लिसः नं बिइ मछिं पंचशील कथं । बुद्धया धापू कथं थुपिं
 फुकं सरकारया ल्हातिइ च्वंगु खँ खः ।

माफ यानादिसँ, थन च्वयागु छता निता खँ सत्य खःसां
 खाइसे च्वनेफु । वासः धयागु खाइसे च्वं सां नये फयेकेमाः । बुद्ध
 धर्म व्यावहारिकतायू बः बिइगु धर्म खः । उकिं बुद्ध धर्मयात
 व्यावहारिकतायू यंकेगु पाखे बिचाः यायेगु बांलाइ ।

वचनं याइगु प्यता पाप कर्म बचे जुइगु खँ बांलाः थें
 च्वं । मखुगु खँ ल्हायेगुया व्याख्या च्वे वने धुंकल । निगूगु खँ खः
 - म्हुतुं चक्लि याइगु पाप मिले जुइपिं फायेगु खँ । राजनीतिक

क्षेत्रे व समाचार पत्रिकाय् थुगुपत्ति खं भचा सीमा हाचां गायाः वनाच्चंगु खने दु । 'मामुलि खँयात क्यामरां एन्लार्ज यायेथें तःधं यानाःक्यनाः अशान्ति यायेगु नं चुक्खि खँ ल्हायेगु बराबर खः । थुखे पाखें पत्रकारतय्सं उस्त होस तयाच्चंगु मदु थें च्वं । अनं लिपा वइ कडागु खँ ल्हायेगु । थुगु पत्तिइ पापकर्म न्ह्यागु क्षेत्रे नं खनेदु । धार्मिक क्षेत्रे नं दुथ्यानाच्चंगु दु । बरोबर अखबारे पिहां वयाच्चं, भिक्षुपिनि थवंथवय् ल्वापु व वाकयुद्धया खँ । प्यंगूगु म्हतुं याइगु पाप खः । सुयातं छुं ज्याय् ख्यले मदुगु गफ यानाः गफ्फी जुइगु । ज्याय् ख्यलेदुगु खँ छुं दइ मखु । अनेक चर्चा जुयाच्चनी । 'ज्या छुं मदु ई बरवाद यानाच्चनी । बुद्धया पालं निसें आतकं समाजे मयोगु खँ ल्हाइपिं, चुक्लि याइपिं, कडागु फोहरगु खँ ल्हाइपिं व म्वाःमदुगु गफ याइपिं अप्वः खनेदु । उकिं हे बुद्धं पाप कर्म तापाना च्वनेगु व पाप कर्म मयायेगु मंगल धकाः धयाबिज्याःगु खः । थुकिं मुक्त जुइत मनयात बसे तयेगु व सतर्क व सचेत जुइगु जक उपाय खः धकाः बुद्धं धयाबिज्याःगु दु । मन बसे तयेगु बांलाःगु खँ खःसां अपःपुगु खँ धाःसा मखु । अय्सां नं मनयात बसे तयेगु बाहेक पापकर्म मुक्त जुइगु मेगु लँपु मदु । अले जक पापकर्म तापानाः मंगल जीवन हने फइ ।

बुद्धया धापू कथं 'पापकर्म मयानां जक नं मगाः, पुण्यकर्म जक यानां नं मगाः चित्त शुद्ध जूसा जक पुवंक मंगल जुइ ।

गौरव तयेमाः पितं माने यायेगु मंगल

गौरव तयेबहपिं विशेषयानाः बुद्ध, धर्म व संघ अले मां-
बौ व गुरु खः । गौरव व मान सम्मान तयेगु धैगु थः स्वयां नं
गुणं च्वय् लाःम्हेसित व थकालिपितं खः । बुद्धयात गौरव तयेगु
धकाः स्वां धुं धुपाँय् च्याकाः मत यक्व च्याकाः घ्यो चिकं
वाकाः विहार फोहर यायेगु गौरव जुइमखु । चीभाः (चैत्य)
दुथाय् खि, च्व मफासे यचुपिचु याना तयेगु नं गौरव सम्मान
यानागु जुइ । थुगु पतिइ धार्मिक थासे गौरव तयेगु जुल । संघ
गौरव तयेगु शील गुणं युक्त जुयाः आचरण बांलाःपिं भिक्षुपितं
गौरव तयेगु खः । बुद्धया उपदेश प्रचार यायेत जीवन अर्पण
यानाबिज्याःपिं गुण दुपिं धकाः भिक्षु संघयात गौरव तयाः दान
बिइगु खः । थौकन्हे गुण धर्म मदुपिं नं भिक्षुपिं खने दया वोगुलिं
गुलि गौरव तयेमाःगु खः उलि गौरव तयाहःगु खने मदु थें
च्वं । गुलिसिनं भिक्षुपितं ब्वः नं बियाच्चनी, दान नं बियाच्चनी ।
ध्व शुद्धगु गौरव मखु थें च्वं ।

मां-बौपिं, गुरुपिं गुणं नं बैसं नं थकालिपिं खः । उकिं
वय्क पितं गौरव तयेगु कर्तव्य खः । आत्मगौरव खः । मां-बौ व
गुरुपितं माने यायेबले स्नेह माया ममता बढे जू । आत्मीयता धैगु
दया वो । आशीर्वाद प्राप्त जू ।

भिक्षुपिंत वन्दना गौरव तयेबले भिक्षुपिसं आशीर्वाद विद्गु -
अभिवादन सिलिस्स निच्चं वुद्धा पचायनो,
चत्तारो धम्मा वड्ढन्ति आयु वण्णं सुखं बलं ।

अर्थ- थः स्वयां थकालिपिंत न्ह्याब्बे नं माने यायेगु स्वभाव
दुम्हेसित आयु, वर्ण, सुख व बल थुपिं प्यतां गुण बढे जुइ ।

भिक्षुपिं च्वनीगु विहार विहारे थः गुरुपिंत व थकालिपिंत
गौरव व सम्मान यायेगु चलन आतकं दनि । अथे गौरव तयेगु
बानि मदुथाय् शान्त वातावरण खने मदु ।

भी छैय् छैय् भौमचां माजु बाःजु व थकालिपिंत अनि
यायेमाः । अथे यायेबले माया ममता बढे जू । त्वाले च्वपिं
थकालिपिंत नं छय् क्वच्छुकाः अनि याये ति भागि याये ति
धाइबले भाग्य मानि जुइमा धकाः सुवाः बिद्गु चलन दु । थ्व
भीगु बांलाःगु संस्कृति खः । जिचाभाजु ससले वनीबले थकालिपिंत
भागि यायेमाः । भिक्षुपिं गनं भोजने वनीबले थकालिकथं फ्यतुइगु
व थकालिपिंत थाय् ल्यंकाः फ्यतुइगु चलन आतकं दनि । थ्व नं
गौरव तयेगु खँ खः । छय् क्वच्छुनाः वन्दना यायेबले अभिमान पाः
जुया वं । माया ब्वलना वँ । छैय् छैय् वातावरण ब्वलंका च्वनेत
थकालिपिंत जकं मखु ज्वलिंज्वःपिंत नं माने यायेगु बानि दुसा
गाक्कं मन याउँसे च्वं ।

गौतम बुद्धं धयाबिज्याःगु दु - कर्पित गौरव तये सःसा
थःत नं गौरव मान सम्मान प्राप्त जुइ । थःके नं योग्यता दयेमाः

मान सम्मान याकाः च्वनेत । तर माने याकेगु आशां करपिंत
 गौरव तयाः माने यायेगु मखु । थःगु कर्तव्य धर्म तायेकाः यायेगु ।
 मेपिनिगु नं कर्तव्य धर्म खः थःत माने याःपिंत माने यायेगु ।

भगवान् बुद्धया निनिया काय छम्ह बुरा जुइकाः भिक्षु
 जूवन । व बुद्ध च्वनाबिज्याइगु आसने धिसिमिसि धायेक महास्थविर
 थें च्वंक फ्यतुना च्वनीगु । थकालिपिं वोसां दनाः वन्दना यायेगु
 चलन मद्दु । थकालिपिं पाहुना भिक्षुपिसं वन्दना याकाः सुम्क
 च्वनीगु । भिक्षुपिनिगु नियम दु - सुं भिक्षु नापलाःसा भिक्षु जुयागु
 ग्वःदँ दत धकाः न्यनेमाः । थः स्वया थकालिम्ह खःसा वन्दना
 याय्गु नियम चलन खः । छन्हु चल्जापुर्जाम्ह ल्याय्म्ह भिक्षु दुहां
 वयाः व न्हू जूम्ह थुल्लतिस्स भिक्षुयाके न्यन- छ भिक्षु जुयागु गुलि
 दत ? हालसाले तिनि भिक्षु जुयाम्ह धकाः धाःबले व आगन्तुक
 भिक्षुं बुद्धया निनिया काय भिक्षुयात धाल-मछ्छाः नं मजू ला थकालिपिसं
 वन्दना याका च्वनेत ? आसनं दनाः गौरव तये नं मसः ला ?

व थुल्लतिस्स भिक्षुं धाल - छं जितः म्हसिउ ला ? भगवान्
 बुद्ध जिमि पाजुया काय खः । होश यानाः खँ ल्हाः थुलि धयाः वं
 तं पिकयाः बुद्धयाथाय् वनाः धाःवन - भन्ते थ्व पिनें वोम्ह भिक्षुं
 जितः ब्बोबिल । बुद्धं 'पाहुना' भिक्षुयाके न्यनाबिज्यात - छु जूगु ?
 व भिक्षुं थ्व थुल्लतिस्स तसकं अभिमानीम्ह, थकालिपिंत गौरव
 तयेगु ला छ्छें ति थकालिपिसं वन्दना याकाच्वनीम्ह धकाः
 धाःबले बुद्धं थुल्लतिस्सयात न्वानाः धयाबिज्यात - छंगु हे गल्लि
 खः । छं क्षमा फ्वँ ।

व अभिमानिम्ह थुल्लतिस्स भिक्षुं जितः ब्वोः बिइम्हेसिके
जिं क्षमा पवना चवनीला धकाः क्षमा मपवं । बुद्धं निम्ह स्वम्ह
भिक्षुपिं सःताः जबरजस्तिं छयं ज्वनाः क्वच्छुकाः क्षमा पवंकल ।
अज्याःपिं भिक्षुपिं थौकन्हे नं दु ।

सारिपुत्र बुद्धया अग्रश्रावक अरहन्त भिक्षु । वसपोलं न्हिं
न्हिं छने त्ययेकाः छयं फुस पाखे स्वयाः लहाः बिन्ति यानाः
वन्दना याइगु जुयाच्चन । मेपिं भिक्षुपिसं खँ मथुयाः धाइगु -
सारिपुत्र बर्म्हू ला खः नि । ईश्वरया विश्वास यायेगु गनं तनी ।
सारिपुत्र महास्थविरयात ईर्या दुपिं भिक्षुपिसं साप हे सह मयाः ।

गौतम बुद्धं सारिपुत्रयात सःताः न्यनाबिज्यात छं न्हिंन्हिं
बहनिइ छने न्ह्यो छु धकाः लहाः बिन्ति यानाः नमस्कार
यानाच्चनागु ?

सारिपुत्र महास्थविरया लिसः खः - भन्ते छलपोलया शासने
जि दुथ्याःगु, छःपिनि धर्म थुइका कयागु अस्सजि भन्ते पाखें खः ।
उकिं जिम्ह न्हापांयाम्ह गुरु वसपोलया गुण लुमंकाः गौरव तयाः
वन्दना यानागु । अले बुद्धं भिक्षुपितं न्वानाबिज्यात - भिक्षुपिं
नुगः कय्कुंके मजिउ । छिम्मिके सम्यक दृष्टि म्हु, मिथ्यादृष्टि
दनिगुलिं भ्रम जुयाच्चंगु ।

थन गौरव तयेगु मंगलया खं वयाच्चन । करपितं अपमान
यानाच्चंसां नं अमंगल व अशान्ति जू । कोकालिक धयाम्ह व्याधा
सुथ न्हापां शिकार याःवने धकाः पिहां वंबले भिक्षु छम्ह भिक्षा

बिज्यानाच्वंगु नापलात । व भिक्षु धैम्ह मयोम्ह खनि । वं ला
 भिक्षु खनेसात मन स्यंकाः अलाछिनाःम्ह भिक्षु सुथन्हापां खन ।
 थौं सिंकार याःवनां छुं लाभ जुइ मखु धैगु मखुगु मती तयाः भिक्षु
 प्रति अगौरव तयाः जंगले वन ।

वया मन हे स्यन, उकिं उखुन्हु खराचा छम्ह नं शिकार
 याये मफयाः वहे भिक्षुयात द्वेष भाव ततं लिहां वया च्वंबले व हे
 भिक्षु हानं नापलात । वया ला तं पिहां वयाः मिखां हे छुं
 मखन । भिक्षुयात शिकारी खिचां न्याकाः स्यानाबिइ धकाः मती
 तल । खिचातयूत च्ये च्ये धकाः धयाः त्वताबिल । भिक्षुं जि सी
 मत्योनि, यक्व ज्या ल्यं दनि धकाः बिचाः यानाः थःगु ज्यान बचे
 यायेत लिक्कसं च्वंगु सिमाय् थहांवन । शिकारी लिक्क वयाः
 धनुषवाणं पालि तलय् इवाइवां सुयाबिल । भिक्षु सिमाय् थहां वंबले
 भिक्षुया चीवर वस्त्र कुतुं वयाः शिकारीया म्ह छम्हं त्वपुल ।
 खिचातयू ला जोशय् होश हे मंत । भिक्षु कुतुं वल धकाः भाःपाः
 शिकारीयात सिक्क हे न्याना बिल ।

सिमाय् च्वंम्ह भिक्षुं सिमा कचा त्वःथुलाः 'ले ले धकाः
 छ्याना बिउबले तिनि खिचातयू होश वल । भिक्षु ला सिमाय् तुं
 खनि । मालिकयात सिक्क न्याये लात धकाः न्हिप्यं कय्कुंकाः
 खिचात जंगले बिस्युं वन ।

भिक्षुयात साप हे सुख मंत । वं यानाः शिकारी सित । पाप
 थःत मखा लाइगु जुइ धकाः मती तयाः शिमा कुहाँ वयाः प्वाः
 प्वाः गंगु चीवर पुनाः गौतम बुद्धयाथाय् वनाः जूगु घटना फुक्कं

कनाः न्यन - भन्ते, शिकारी सीगुली जितः पाप लाइ ला ?

बुद्धं धयाबिज्यात - छंगु दोष मखु, छंत पाप मलाः ।
शिकारीं छंगू भिक्षुरूप खनाः गौरव मतःगु जक मखु, छ
निर्दोषम्हेसित स्यायेगु मती तल वं मखुगु मती तःगुलिं व
शिकारी थनया थन हे कर्म फल भोग याये माःगु खः । थुलि खँ
न्यनाः व भिक्षुया मन याउँल ।

अपमान याये मजिउपिं प्यम्ह वा प्यता दुगु खँ बुद्धं
कनाबिज्यात - मचाम्ह राजकुमार, श्रामणेर - मचाम्ह भिक्षु,
सर्प, मिपुसा, राजकुमार मचा धकाः गौरव मतसे अपमान यात
धाःसा लिपा जुजु जुइबले बदला काइ । सर्प नं मचाम्ह धकाः
हेपे याये मजिउ । मिपुसा नं चिकिचाकू धकाः तायेके मजिउ ।
श्रामणेर मचाम्ह भिक्षु धकाः हेपे याये मजिउ । शिकारीयात
अनर्थ जूथें अहित जुइफु । उकिं गौरव तयेगु धैगु न्हयाम्हसितं
तयेफुसा मंगल जुइ धकाः बुद्धं कनाबिज्याःगु खः ।

इले ब्यले धर्मया खँ न्यनेगु नं मंगल

धर्म धयागु स्वां धुं तयाः पूजा यायेगु जक मखु, करपिंत दुःख व अहित जुइगु ज्या मयायेगु नं धर्म खः । मेकथं धायेमाल धाःसा पाप कर्म बचे जुइगु उपाय मालेगु व चित्त शुद्ध यानाः भिंगु ज्याय् उन्नति यानायंकेगु खः । मखुगु ज्यां बचे जुइ फुसा भीगु जीवन ताले लाइ । भिंगु ज्या यानागुलिं, अथे धयागु चित्त शुद्ध यानागुलिं आः नं लिपा नं जय जइ, भिं जुइ । थज्याःगु खँ सिइकेत धर्मया बाखं न्यने माः । बाखं न्यनाया छु छु फाइदा दइ थ्व खँ छक्वः सिके नु ।

- १) असुतं सुनात्ति = न्यने मननिगु खँ न्यने दइ ।
- २) सुतं परियोदपेति = न्यना तयागु न्हूधाः जुइ । ताजा जुइ ।
- ३) कंखं वितरति = शंका जुयाच्चंगु मदया वनी ।
- ४) दिट्ठिं उजुं करोति = बेक्वःगु दृष्टि तप्यनी ।
- ५) चित्तमस्स पसीदति = बाखं न्यंम्हेसिगु चित्त लय्ताइ । चिहाकलं धायेमाःसा मनू योग्यता दुम्ह जुइत व गुणवानम्ह जुइत बाखं न्यने माःगु खः । गुणवानम्ह व योग्यता दुम्ह मनुखं बेइमानी ज्या याइ मखु । लिपा थ्यंकां आनन्द दइगु जक ज्या याइ । पश्चाताप याना च्वने मालीगु ज्या याइ मखु । विवेक बुद्धि व मनं खनाः ज्या याये सःम्ह जुइ ।

ध्व खँ थुइका कायेत छगू बुद्धकालीन घटना न्हयथने ।
 श्रावस्तीइ अनाथपिण्डिक धयाम्ह महाजन छम्ह दु । व अनाथपिन्त
 अन्न दान बीम्ह साहु खः । व साहुया छैय् च्यो भ्वाःतिं ग्वाः
 ग्वाः लहिना तःगु दु । उपिं दासीत मध्ये पूर्णिका धाःम्ह भ्वातिंनीचा
 छम्ह नं दु । व साप मनं खनाः ज्या याये सः । अथे जूगु
 अनाथपिण्डिकया छैय् भगवान् बुद्ध बिज्यानाः बरोबर धर्मया खँ
 कनाबिज्याइबले वं न्यना च्वनीगु जुयाः खः । बुद्धं बरोबर
 धयाबिज्याइ, इमान्दार व विश्वासवान जुयाः ज्या यायेमाः । मनं
 खनाः ज्या यायेबले मालिक लय्ताइ । अले दर्जा थहां वनी ।
 जीवन न्हयइपुसे च्वनी । चित्त शुद्ध यानाः ज्या यायेमाः । थुकथं
 बुद्धयापाखें धर्मया खँ, ज्ञानया खँ न्यनाः मेपिसं स्वयां नं बांलाक
 ज्या याना च्वन ।

पुष महीनाया चिकुलां छन्हु व पूर्णिका सुथ न्हापनं दनाः
 खुसिइ वनाः लः का वन । अब्ले ब्रम्हू बाज्या छम्ह ध्वापुंक
 ध्वापुंक धायेक लखे दुबिनाः म्बोल्हुया च्वन । चिकुगुलिं 'स्यु ।
 स्यु ॥ धकाः नं हालाच्वन ।

पूर्णिकां न्यन - जि ला जिमि मालिकं ब्बोबिइ धकाः
 ग्यानाः चिकु मधासे लःकाः वयाच्वना का । बाज्या, सु खनाः
 ग्यानाः चिकसे च्वंक म्बोल्हुया बिज्यानागु ?

ब्रम्हू बाज्यां धाल - सु खनां नं ग्यानाः मखु । जिं पाप
 कर्म यानातयागु दु । व पाप कर्म चुइकः छ्वयेत म्बोल्हुया
 च्वनागु का मैचा ।

पुर्णिकां धाल - बाज्या म्बोल्हयाः पाप चुइके यंकूसा धर्म
नं चुइके यंकी का । लखं शुद्ध याइगु खःसा ला लखे च्वंच्वंपि
न्याः ब्यांचा, ताहाः काउले व गोंजुत ला बाज्या स्वयां नं शुद्धपि
जुल नि । बाज्या । चित्त शुद्ध यानाः करपित दुःख मजुइगु ज्या
यात कि पाप लाइ मखु । करपित दुःखं मबिल कि धर्म लाइ ।
करपित पंगः जुइक म्वाना च्वने मजिउ । करपित मछिंक
म्बानाच्वन कि पाप लाइ ।

पूर्णिका दासीया खँ न्यनाः ब्रम्हू बाज्या पलख वातांहां
च्वंच्वन । बिचाः यात -चित्त शुद्ध जुइमाः हँ । लखं पाप चुइके
यंसूसा धर्मनं चुइकः यंकी हं । थ्व मिसामचां न्हूगु खँ छता
न्यंकल । खः थें च्वं करपित मभिं जुइगु ज्या मयात धायेवं पाप
लाइ मखु हँ । थ्व खँ बांलाः ताल । ब्रम्हू बाज्यां न्यन - ए मैचा
छ गथे खँ सःगु ? गनं न्यना तयागु थज्याःगु खँ ?

पूर्णिकां धाल - जिमि मालिकयाथाय् भगवान् बुद्ध बरोबर
बिज्यानाः बाखं कना - बिज्याइगु । जिं सुलाः सुलाः बाखं
न्यनेगु । अप्वः यानाः चित्त शुद्ध जुइमाः, मनं खनाः ज्या याये
सयेके माः अले जीवन न्ह्याइपुसे च्वनी धकाः कनीगु ।

ब्रम्हू बाज्यां धाल - बुद्धयाके न्यना तयागु ला ? बुद्ध
थज्याःगु बाखं कनीम्ह ला ? थ्व ला बां हे लाःगु खँ जुल । जिमि
अबु, बाज्यापिसं ला बुद्धया खँ न्यने मत्यो धाइगु का । थ्व ला
मिले मजुल । थज्याःम्ह आख छगः मसःम्ह मिसामचां हे ला
बुद्धया पाखें बाखं न्यनाः ज्ञान दयेकल धाःसा, जि नं बुद्धयाथाय्

वनाः वसपोलयागु धर्मया खँ न्यंवन धाःसा जितः भन हे
 बांलाइ । ब्रम्हू बाज्या बुद्धयाथाय् वनाः थःगु मनया खँ प्वंकाः
 धाल - छःपिसं छुं ज्ञानया खँ कनाबिज्याःसा जिउ । बुद्धं धयाबिज्यात
 - मनू व पशु गाक्कं पाः । मनूयाके थुइका कायेगु बुद्धि व शक्ति
 दु । मैत्री व करुणा अले प्रज्ञा दु । मनू हाहालय् लगे जुयाः
 परम्परावादी जुइ मजिउ । अन्धविश्वासे तक्यने मजिउ । चिस्स
 शुद्ध मजुइकं यानागु ज्या धर्म जुइ मखु । न्ह्याम्हसिनं न्ह्यागुं
 मथुइकं विश्वास याये मजिउ । थुलि खँ न्यनाः ब्रम्हूया मन
 हिल । लय्तातां धाल - जि साप लय्ता वल । खिउसे च्वंथाय्
 मत च्याके थें छर्लंग खने दयेक खँ कनाबिज्यात । जि छःपिनि
 शरणे वयाम्ह जुल ।

थन ब्रम्हू बाज्यां बाखँ न्यनाः न्यने मनंगु न्हूगु खँ न्यने
 दत । अशुद्धगु न्यनातःगु खँ शुद्ध जुल । बुद्धया धर्मया खँ न्यने
 मजिउ धाःगु शंका नं मदयावन । बेक्वःगु दृष्टि तप्यना कय्कुंगु
 नुगः चक्कन, लय्ता वल । थुकिं सिइदु इले ब्यले धर्मया खँ
 न्यनेगु नं तसकं ज्या वो ।

बाखं न्येनगु धयागु सुख सिइत मखु, दुःख मदयेकेत खः ।
 सुख सिइगु आशां दुःख जुइयो । दुःख जूगु कारण पत्ता लगे
 यानाः मदयेका व्छये फुसा दुःख तना वनी । अले जीवन सुखी
 जुइ ।

बुद्धया पालेयागु धायेबले यक्व पुलां थें च्वनी । आः
 भारतयागु वर्तमान युगया खँ छत्वाःचा न्ह्यथने । भारते आर्यसमाज

नेता लेखनाथ धयाम्ह सन्त ज्ञानी छम्ह दु । व गांगामय् वना
आर्यसमाज धैगु आपाःसित हित जुइगु त्यागी जीवन जुइ माःगु
खँ प्रचार यानाः धाल - न्ह्याब्ले गयाये मालीगु, करपित दुःख
जुइगु ज्या याये मजिउ । अज्याःगु ज्या याना जुल धायेवं अवश्य
नं वं याःगु पाप कर्मया फल भोग यायेमाली । पाप कर्म बचे जुइ
मखु ।

अन बाखं कना च्वंथाय् नांजाःम्ह मुगला धाःम्ह दाखुं
छम्ह नं खँ न्यं वयाच्वंगु जुयाच्वन । व लेखनाथ सन्तया खँ
न्यनाः मुगला दाखुंया मन हिल । डांका मारे यायेगु ज्या त्वःताः
मेगु व्यापार यानाः जीवन हन । थ्व खँ भारतया पत्रिकाय् छापे
जूगु खः । उकिं इले ब्यले बाखं न्यनेगु मंगल धकाः बुद्धं
धयाबिज्याःगु खः ।

Dhamma.Digital

लेखकका छापिसकेका अन्य पुस्तकहरू

१. नेपाल चीन मैत्री
२. बौद्ध दर्शन
३. बुद्ध र व्यवहारिक धर्म
४. पञ्चशील
५. शान्ति
६. नारी हृदय
७. पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास
८. बौद्ध संस्कार (दो.सं.)
९. बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा
१०. निरोगी
११. बुद्धको विचारधारा
१२. मैले बुझेको बुद्धधर्म
१३. बौद्ध नैतिक शिक्षा (भाग १)
१४. बौद्ध ज्ञान
१५. "बुद्ध र बुद्ध धर्मको संक्षिप्त परिचय
१६. धर्म चिन्तन
१७. बौद्ध ध्यान (विपस्यना ध्यान)
१८. सम्यक शिक्षा (भाग-१)
१९. आर्यसंस्कृति
२०. आर्यशील र आर्य मार्ग
२१. सम्यक शिक्षा (भाग-२)
२२. सम्यक शिक्षा (भाग-३)
२३. निन्दाबाट बच्ने कोही छैन
२४. बुद्धकालीन प्रजातन्त्र र समाजवाद
२५. नारीहरूमा पनि बुद्धि छ
२६. बुद्धकालिन संस्कृति
२७. बुद्धकालिन संस्कृति र परिस्थिति
२८. पहिलो गुरु को हुन् ?
२९. बुद्धको संस्कृति र महत्त्व
३०. क्षान्ति र मैत्री (अनु. वीर्यवती)
३१. धर्म र हृदय
३२. बोध कथा र बौद्ध चरित्र
३३. कर्म र कर्मफल (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
३४. भिक्षु जीवन (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
३५. दश संयोजन (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
३६. २१ औं शताब्दिमा बुद्धको शिक्षा किन ?
३७. चित्त शुद्ध भए जीवन उज्ज्वल हुनेछ
३८. धर्म जीवन जिउने कला
३९. बुद्धको जीवनोपयोगी शिक्षा
४०. नक्कली देवता
४१. बुद्ध र बुद्धको धर्म
४२. समाजको लागि बुद्धको शिक्षा
४३. मानिसलाई असल बनाउने बुद्धको शिक्षा
४४. व्यवहारिक प्रज्ञा (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
४५. अमूल्य धन (अनु. भिक्षु संघरक्षित)
४६. बुद्धको चमत्कार
४७. दीर्घायु हुने उपाय (तपाईंको हातमा छ)

लेखकया प्रकाशित नेपालभाषाया मेगु सफूत

१. गौतम बुद्ध	३१. चरित्र पुचः (भाग-१)
२. बुद्धया अर्थनीति (संयुक्त)	३२. चरित्र पुचः (भाग-२)
३. तथागत हृदय	३३. योगीया चिट्ठी
४. त्याग	३४. पालि प्रवेश (भाग-१)
५. दश संयोजन (सं.)	३५. पालि प्रवेश (भाग-२)
६. भिक्षुया पत्र (भाग १)	३६. धर्म मसीनि
७. भिक्षुया पत्र (भाग २)	३७. सर्वज्ञ (भाग-१)
८. पेकिङ्ग स्वास्थ्य निवास	३८. सर्वज्ञ (भाग-२)
९. बौद्ध शिक्षा	३९. दुःख मदैगु लॅपु
१०. न्हापां याम्ह गुरु सु ?	४०. शिक्षा (भाग-१)
११. माँ-बौ लुमन	४१. शिक्षा (भाग-२)
१२. हृदय परिवर्तन	४२. शिक्षा (भाग-३)
१३. बौद्ध ध्यान (भाग-१)	४३. शिक्षा (भाग-४)
१४. बौद्ध ध्यान (भाग-२)	४४. दान
१५. बाखं (भाग-१)	४५. चमत्कार
१६. बाखं (भाग-२)	४६. बुद्धया व्यवहारिक पक्ष धर्म
१७. बाखं (भाग-३)	४७. व्यवहारिक प्रज्ञा
१८. बाखं (भाग-४)	४८. दीर्घायु जुड्दमा
१९. बाखं (भाग-५)	४९. ज्ञान मार्ग (भाग-१)
२०. बाखं (भाग-६)	५०. ज्ञान मार्ग (भाग-२)
२१. भिक्षु जीवन	५१. बौद्ध नैतिक शिक्षा
२२. भिम्ह मचा	५२. भिगु बन्धन
२३. बाखँया फल (भाग-१)	५३. मनू म्हासिइकेगु गय् ?
२४. बाखँया फल (भाग-२)	५४. संस्कृति
२५. धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्त	५५. बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड
२६. क्षान्ति व मैत्री	५६. धर्मया ज्ञान
२७. बोधिसत्त्व	५७. कर्म व कर्मफल
२८. मूर्खम्ह पासा मज्जू	५८. अमृत दान
२९. श्रमण नारद (अनु.)	५९. मंगल
३०. ईर्ष्या व शंका	

मुद्रकः न्यू नेपाल प्रेस, फोन नं. ४४३४८५०, ४२५९०३२